

Vadasdi krónika

[Erdélyi Magyar Adatbank]

Vadasdi krónika

írásban és képekben – 2010

[Erdélyi Magyar Adatbank]

Silver Tek Kiadó
Târgu Mureș / Marosvásárhely
silvertек.kiado@gmail.com
0756-513.968, 0740-886.300

Silver Tek Kiadó, 2010

[Erdélyi Magyar Adatbank]

Vadasdi krónika

írásban és képekben – 2010

Összeállította,
bevezetővel és jegyzetekkel ellátta
Székely Ferenc

Silver Tek Kiadó
Marosvásárhely, 2010

A rajzok szerzői:

Kovács János: 4., 5.

Molnár Dénes: 1-3., 6-11.

Fényképek:

Székely Ferenc, Jakab Noémi, Szilágyi Zoltán

A fedőlapot Székely Ferenc fotójának felhasználásával Zielmann Jenő tervezte

Műszaki szerkesztő:

Zielmann Jenő

© Székely Ferenc, 2010

Második, javított kiadás

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

Vadasdi krónika/Székely Ferenc;

Editura Silver Tek, Târgu-Mureș, 2010

104 p.; 21 cm

ISBN: 978-606-92419-9-8

Előszó

Második alkalommal jelenik meg a *Vadasdi krónika*. Az egyháztörténeti, helytörténeti, néprajzi kötet kibővítve, javítva, szómagyarázattal és fényképekkel gazdagítva kerül az olvasó asztalára.

Egy székely falu történéseinek krónikája szeretne lenni ez a könyv, mely először 2000-ben, a harmadik falutalálkozó alkalmával látott napvilágot. Azóta 10 év telt el, s nem maradt más hátra, minthogy ezt a tíz évet „odacsatoljuk” a többihez, az *ötszázhoz*. Mert mit ír a vadasdi krónika? A falu első írásos említése 1567-ből való, de Orbán Balázs szerint régi harangján ez állt: *Maria Mater Graciae Mater Misericodiae* 1502. Ha ez igaz – és miért kételkednénk benne? – akkor nyolc évvel ezelőtt meg kellett volna ünnepelnünk a falu fennállásának 500. évfordulóját. Nem tettük! Csak írtuk-írtuk a „krónikát”, a faluban történeteket, sorakoztattuk egyházi életünk adatait, a fontosabbakat, hogy majd 2010-ben, a negyedik falutalálkozó alkalmával egy kis könyvet, szellemi útravalót, történéseink aranyládáját adjuk a közelebről vagy távolabbról hazatérők, falus feleink kezébe.

Köszönet László Márton történész-levéltárosnak szakmai segítségéért és Zielmann Jenő tanárnak a kötet anyagának számítógépes előkészítéséért.

Hogy tíz év múlva lesz-e újabb falutalálkozó, kortáralálkozó Vadasdon, azt korai volna jóslgatni. Ami bizonyos: az élet megy tovább – s a vadasdi krónika nem ér véget. Az életünk, közösségünk jövője közelmúltként, megmaradásunk folytonossága – hisszük –, örök jelenidőként ott lesz benne.

Székely Ferenc

[Erdélyi Magyar Adatbank]

Történeti adatok Vadasdról

1502.

Orbán Balázs szerint Vadasd régi harangján ez állt: „*MARIA MATER GRACIAE MATER MISERICORDIAE 1502*” (Orbán IV. 1870, 31).

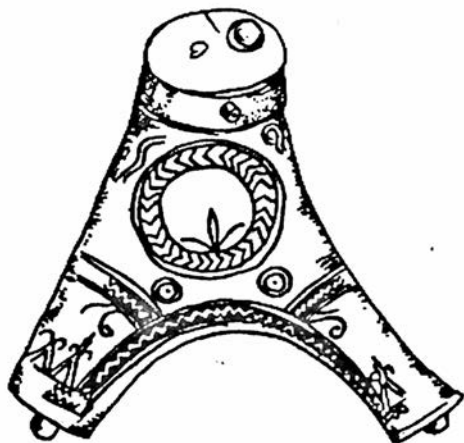
1567.

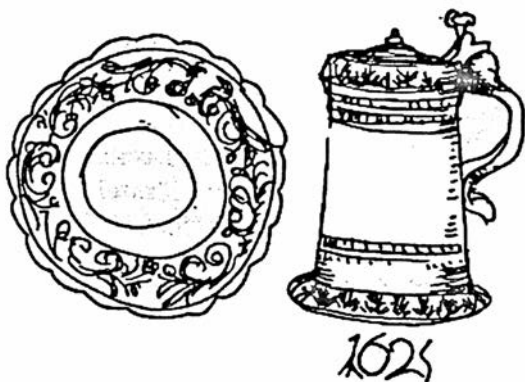
A falu első írásos említése 1567-ből való, amikor a 25 dénáros adóösszeírás Regestrumában *Wadast* néven fordul elő (Sz. OK1. II. 1876, 217).

1573.

Ebből az évből való egy lőporszaru, amelyet Ráduly János kibédi népköltészet- és rovásírás-kutató 1999-ben fedezett fel Kovács Gyula nyugalmazott kántortanítónál (1. rajz).

1.
Lőporszaru
1573-ból

2. Kenyérosztó tányér és ónkanna 1625-ből. Az utóbbi Pál András adománya

1602. augusztus 16.

19 vadasdi személy neve olvasható azon a névsoron, amelyet a Básta-féle felesketést tartalmazza (Szádeczky 1896, 273).

1624

„Iten Koncsod oldalon vagyon égy kis hold föld, mindezek tizede és jövedelme templomhoz jár.” (Kovács J., 1983).

1628. július 8.

„A gyulafehérvári káptalan levele arról, hogy Szövérdi Gáspár János özvegye, Bethlen Zsófia előtte óvást tett az ellen, hogy a fejedelem az ő férjével pénzen vett birtokát Szentmiklos, Cseb, Vadasd, Ákosfalva, Csokfalva, Szováta falvakban Iklodi Tholdalagi Mihálynak adományozta.” (Sz. Okl. IV. Kv., 1895. 233. l.).

1625.

Az egyház klenódiumához tartozó, ma is használatban lévő kis ónkannán olvasható évszám: 1625. Pál András adománya (2. rajz).

1642.

Proventus pastoris

Minden ember ád tritic. gel. 2. Aven. gel. 2. Minden ember égy szekér fát, harmada az Mesteré. Az özvegyek 3 sing vásznat, egyike a Mesteré. Vékások égy véka búzát. Az melly férfiak s asszonyi állatok vonó marhájok nintsen s mégis kezek munkájok vagy fizetések által szántanak, adgyanak másfél kalongya búzát égyet a Papnak s felet a Mesternek (...) Az melly emberek tsépekkel keresik kenyereket zabért adnak Prédikátornak Dénár. 8.

Proventus rectoris

Minden ember ád tritic. gel. 1 Aven. gel. 1. Kinek zabja nem terem ád dénár 4. (Kovács J., 1983).

1643. január 31.

„Vagyon a Vadásdi Ecclában két harang. Edgyiket a pogányok elvitték volt. Vagyon égy bádog pohár, egy ón kanna. Egy Új (...) keresztelő pohár. Két abrosz, prédikáló széken égy kendő, az éneklő széken egy kendő. Pál András adott égy fél ejteles ón kannát.” (Kovács J., 1983).

1657. november 29.

„Nagy András nevű hadnagyot küldvén az úr Lázár György uran után, hogy elhoznák, Szent Demeteren találván szegény Lázár György uranát, hitelekre eljött vélek és midőn a vadásdi hágón kimentek volna a hegytetőn, megölték és fejét vették s megfosztván a testét mezítelezen visszaküldötték Szent Demeterre.” (Szabó 1979, 211).

1663. január 10.

Szabó Péterné a Felső határon két darab földet adományoz a templomnak

1679.

Ebből az évből egy alig olvasható határtörvény maradt fenn (Kovács J., 1983).

1693. június 11.

Sebestyén Andrással földcsere jön létre, minek folytán Sebestyén papi jószágot ad az egyháznak, két darab föld ellenében. Az egyik föld

a havadi határszélben van, mely felett, később, a havadiakkal vita keletkezik. A szerződést a János Deák házánál kötik meg (Kovács J., 1983).

1697.

Az egyház a főispánhoz küld panaszt, mivel a havadi határszélben elcserélt földet a Havadon lakó Osváth Zsigmond elvette.

1709. február 27.

„Somodi Ferencz keze bé adásával kötelezé magát Sz. Pártiálisunkban a Vadasdi Ekklában Ekkla jobbágyságára, ad T. Esperest Urunkk annuatim egy forintot, és a Parochia(n) kívül hol mi apróság dolgokat véghez viszen, mind kis dologgal hogy az Eccla ne aggraváltassék, ha pedig az Eccla meg kívánnya tőle az egy forintot, adgyon néki veteményes kertnek való helyet.”

1716. február 12.

„Vadasdi Simon Mihály adott a vadasdi Templom számára egy páris alma fát Mocsár szerben a felső határban, vécinussa (...) a megye földé felső barázdája.”

„(...) A vadasdi határban adott vadasdi Király Miklós egy mosolygó alma fát a vadasdi tenplom számára, vécinussa f[elül] a Sipos János földé.”

1719. február 16.

„Adott a Templom számára egy zöld alma fát az Eke ut mellett a megye földében.”

1732.

A papi jószágot Sebestyén-örökségből elcserélt földdel bővítik. Ehelyett Borbolya oldalában lévő bennvalót adnak (Kovács1983).

1733.

A ma is használatban lévő nagyobbik ónkannán olvasható évszám: 1733. Egy kétféjű sas van rávésve, eredete ismeretlen. Az egyházi klenódiумok közé tartozik még egy ónfedővel ellátott cserépbokály, melynek sem eredetéről, sem készitési évéről nincsenek adataink (3. rajz).

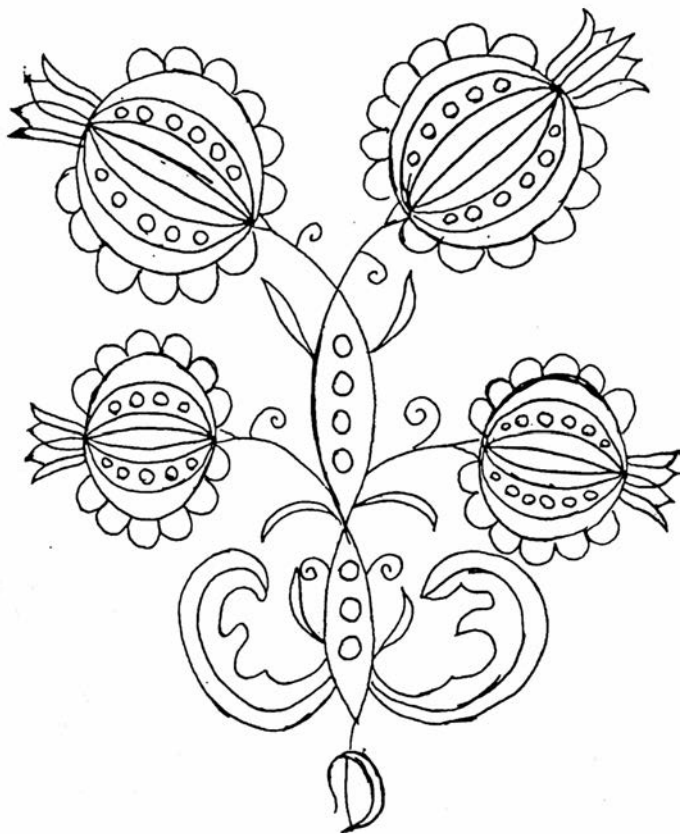
3. Egyházi kegyszerek - cserépbokály ónfedővel és ónkanna 1733-ból

1737.

„Mi Nemes Maros Székben Vadasdon lakó nemes személyek, úgy mint: Kis János mostani dékány Jakab Mihály és Győrffi Joseps mind hárman nemes személyek adjuk tudtára mindennek a kitt illet a mi levelünk rendiben (...) 1737 15 julli és előtt való adósságért úgy mint kilencz véka búzáért néhai Simon Sámuel szántó földéből foglaltunk egy megyéstől egy darab szántó földet Kárhágó alatt melynek is egyfelől (...) Gorsád pataka más felől T. Toldalagi Mihály uram rétje, melyet is (...) foglaltunk azon 9 véka búzának az árába” (Kovács J., 1983).

1748. január 23.

Conferált tisztel. T. Vadasdi Győrfi Istvánné Pataki Rákhel Asszony egy pytyolat keszkenőt [ad] az Úr asztalára a mely szegelete kék selyemmel, skófiummal ágakra meg van varva. A terítőn az 1744. évszám olvasható (4. rajz).

4. Skófiummal kivarrt terítő 1744-ből

„A Vadasdi Refonnáta Templom örökségei. (...) Koncsodban vagyon egy szántóföld. Az alsó határban, a Tanorokban vagyon egy szántó föld. (...) Ugyan azon határban másik egy hold. Gorzsád szádán az ut mellett vagyon egy hold föld, más felől Toldalagi föld.

Az Alsó határban, Györffi Miklós irtoványában vagyon két hold föld. N. B. Ez a rét az előtt a víz miatt két felé volt, most már eggyé lőtt.

Vagyon Kánásban egy szénarét, a váltsága Templomé. N. B. Ugyan Kánásba[n] vagyon egy darab szénarét, ez váltsága Templomé N. B. Ez Kálnásbéli rétnek tulajdonsága a vizeké össze, de a váltsága az egy forint Templomé.

Hiréd oldalán vagyon három hold föld. Item Koncsod oldalán is vagyon egy kis hold föld. Mind ezek tizede és jövedelme templomhoz jár. Ezeket az Eklésia foglalta Templom számára Anno 1624.” (Kovács J., 1983).

1756.

Egy 1756-ból származó okirat az egyház javait jegyzi. Ekkor 44 család, azaz 216 lélek alkotja a helyi református egyházat.

„Vagyon egy Templomok köből tsinált egy harangláb abba egy harangjok (...)

A Papnak fizetsége esztendőnként minden embertől aki szánt vet két kalongya Búza és annyi zab, a ki nem szánt egy véka Búza és egy véka Zab, akinek marhája van ad egy szekér fát, a kinek nincs semmit. Az özvegyek két sing vásznat, a harangozásért egy kenyér vagy öt pénzt (...)

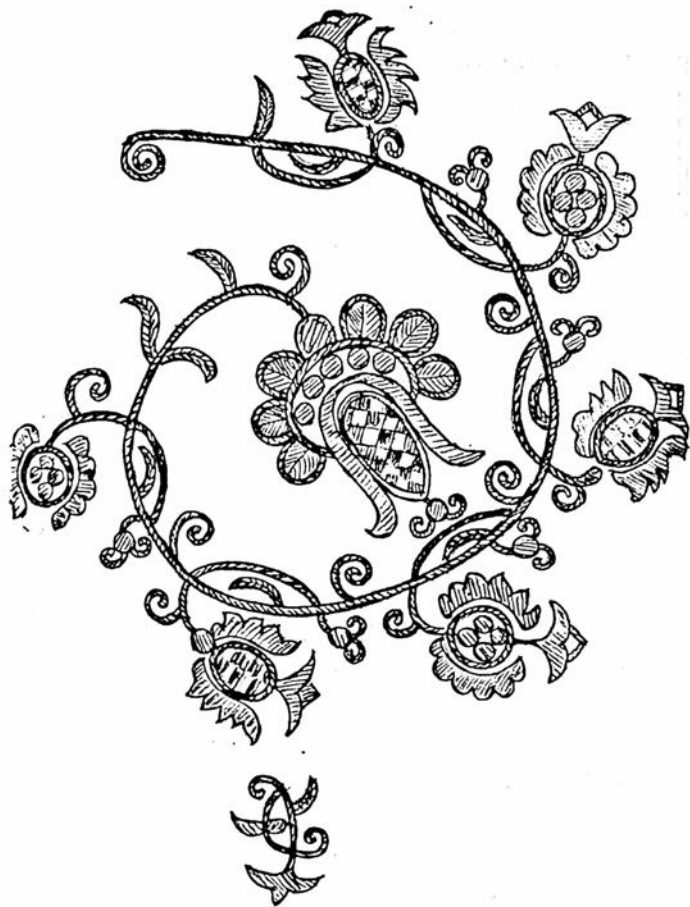
A Mesternek egy kalongya Búzáat és annyi Zabot, a vékások fél véka Búzáat és fél véka zabot. Az özvegyek egy sing vásznat.” (Kovács J., 1983).

1761.

Jakab Péter megyebíró és Jakab István ad számot az egyházi életről Pál József, Jakab Miklós, Kovács Mihály és Szabó Ferenc „megye tagjai” előtt.

1763.

Az egyház Rettegen lakó Harangöntő Jánostól egy 100 fontos harangocskát vásárol 100 magyar forintért.

5. Úrasztali terítők mintázata 1780-ból

1780.

Négy sarkán skófiummal hímzett úrasztali terítő. Léhnárt Jánosné Dabóczi Susánna ajándéka (5. rajz).

1782.

„Renov[áltatott]. ezen menyezet Krisztus Urunk születése után 1782-ik esztendőben, II. József Felséges császár uralkodásának 2-ik esztendejében Ábrahám Ferenc I. ki pásztorsága és Daróczi Péter Curátorsága idejében. Vivere sancte, de bene posse mori!” (REN 1900,90).

1784.

A vadasdi anyaegyház panaszt emel a bedei leányegyház ellen, mivel a bedeiek nem vállalnak akkora *terhet*, járandóságot, mint a vadasdiak, mégis ugyanannyi szolgálatot kapnak.

1785.

Vadasdi Tudós Györfi István tiszteletes úr két darab rétet adományoz papi használatra Ábrahám Ferenc lelkész idejében.

1789. február 8.

Az e napon kiadott rendelkezés előírja a helységben élő más vallásúak temetkezési helyének biztosítását, és megszabja a temetők számát illetve nagyságát.

A Sebestyén fiakkal cserélt föld felett tovább folyik a per a havadiakkal.

Gróf Toldalagi Sigmond és Gróf Teleki Domokosné Kendefi Susánna a Verescsere erdőt adományozzák az egyháznak. (Kovács, 1983.)

1795.

Ismét felvetődik a vita Bedével.

1796.

A szovátai Járásbeli Komisszárius *postásság viselésére* ítéli Nemes Vitézlő Kovács Györgyöt, akit a Királybíró felment *curatori* szolgálatából.

1800.

A vadasdi Mater és a bedei Filiális Ref. Ecclesia fungens

Prédikátora, Ábrahám Ferenc nyilatkozata szerint Vadasdon 52 kepefizető ad a papnak 2 kalongya búzát, 2 kalongya zabot, mesternek 1-1 kalongyát. A bedeiek a mesternek fél véka búzát, fél véka zabot fizetnek, 14-en. Harangozónak minden szántó-vető ad 5-5 kévét. Kap 4 véka búzát, elvetik, egy járó törökbúza földet és egy-egy szekér szénára való helyet.

Iskolába járó gyermek 20-25, kik a bevett szokás szerint fizetnek 8 polt és 3 öl fát.

A vadasdiak újból kérik a Bedétől való elszakadást.

1802.

Az egyház Toldalagi Sámuelről kér támogatást Máté Izsák havadi földbirtokos ellen, aki az egyház erdőit rongálta.

1808. Püspöki rendelet (részlet)

„Felséges urunknak az iránt költ kegyelmes rendelkezését, hogy az már szagosodni kezdett holt testeknek szokott templomba való viteléseket és az istentisztelet folyása alatt ottani tartózkodásokat minden módon (...) meg akadályoztatni és ezen ártalmas visszaélést a gyülekezetekből illendő rendelkezésekkel kiirtani igyekezzenek (...) halottjaikat a törvényes idő után egyenesen a temetőbe vitetni és ének szóval eltemetni és ha úgy kívánják (...) ezeknek emlékezetére nevezetesen vasárnapon a Templomba prédikáltatni szokásba vegyék.” (A Vadasdi Mater Ekklezsia Protocolluma I. 1782-1831).

1811.

Az egyház jószágcsereét végez Gróf Teleki Domokossal és Gróf Teleki Domokosné Kendefi Susannával.

1813. január 16.

„Mi, kik ide alább neveinket felírtuk, adjuk tudtára mindenkinek, akiket ezen dolog most vagy jövődében illet: hogy ezen folyó 1813-ban Januárus 16-án egybe gyűlvén a Vadasdi Nemes Reformúta Ekklesia megjelene a Nemes Ekklesia és mi előttünk kőműves Sándor János és Cili János. Kik is megértvén az Ekklesiának a templomok nagyjobbításáról való szándékát, ugyan ezen esztendőben készülő leveleknek és Contráktusoknak tartása szerént s ennek felépítése iránt lépnek ilyen megegyezésre.

1. Egy Quadrát öl megvakolva kőfalnak felrakásáért és kifejériteve ad az Ekklésia zálog cédulában 1. Rft. 30 Krt a Párkányozást futó öllel mérve.

2. Ételekre mégyen áttallyában 12 véka Búza és nyolc véka Törökbuza 20 font szalonna és 20 Font Turó. Két véka Fuszulyka Tizenkét kupa Pálinka. Negyven kupa jó almaecet. E mellett minden gazda fog adni négy Tojást vagy akinek tetszenék egy Csirkét.

3. Tisztességes Szállást fog az Ekklésia rendelni, ahol lesznek a kömívesek munkájuk folytatása ideje alatt. Napszámot annyit ad az Ekklésia amennyi kívántatik.

4. Midőn a munkához akarnak fogni az előtt két héttel adjanak hírt a kömíveseknek hogy a kiszabott időre elé állhassanak, s midőn a munkához hozzá fognak tartoznak a kömívesek jó reggeltől fogva estig dolgozni és ha a napszámok jó reggel ki nem állanak vagy idő közben is dolgozni nem akarnának a kömívesek napszámját tartoznak a Fetinensek kifizetni ha pedig a kömívesek dologtalansága mián a napszámok heverniének azoknak napszámjait a kömívesek tartozzanak kifizetni.

5. Midőn a Fundamentum kiásatik, a kömíves mérje ki és mindaddig ássanak, míg olyan földet kap, melyre bátran lehessen építeni.

6. Tökéletes jó munkát szép Párkányozással az egész Templomot illendő proporcióval készitendő Léniákkal Ajtokk ablakokk ott ahol az Ekklésia kívánja leendő megkésztésével tartoznak a munkát a fen irtakért afecuntra módon kézhez adni.

7. A Fenn nevezett kömívesek adják a másikért kezességet is vállalnak hogy ha valamelyik közülök a fenn irt pontok teljesítője nem kívánna lenni, másikon mind kezesen teljes Contractumot vehessen vétethessen az Ekklésia 50 Rft. vinculum alatt.

8. Előre meg is adott az Ekklésia 10 Rft.át és két véka Buzát.

Mely egyezés is alkalom, hogy mi előttiünk minden pontjaira a szerint ment legyen végben azt irtuk meg mi is ami igaz Hitünk szerint, tulajdon kezünk aláírása és szokott Pecsétünk jelenvaló írásunkat megerősítvén ki adtuk a fenn irt Időben Vadasdott.

Havadi Máthé Izsák és
Tract V. Curator

Rétyi Gazda Sámuel
Vadasdi Ref. Pap

1816. május 16.

Németi Sándor kurátor szerződést köt Kibédi Orbán János ácsmesterrel a templom fedélszékének elkészítésére.

1818. január 22.

„Tekintetes Vadasdi István úr Istenhez és vallásához való buzgó indíttatásból adott és ajándékozott mi előttünk a Vadasdi nemes Szent Ekklesiának egy másfél fertályu kapacitású stráfos aranyozott erüst poharat, az úr asztalára egy aranyozott megcifrázott szélű eziüst tányérral együtt. Ismét az úrasztalát befédő négyszögletű gyolcs keszkenyőt, mind a négy szegin arany és eziüst csipkével gazdagon megcifrázva. Ismét egy arany skofiummal varrott gyolcs keszkenőt amelynek négy szélit négy szép aranyvirágok ékesítik, kerületit pedig arany csipke, aranyozott betűkkel kivarruva, kitetszőleg látszik rajta a 23. Soltár a Biblia szerint.” (Lehet, hogy arról a terítőről van szó, amelyen egy bárány vagy unikornusz alak látható. Kovács János megjegyzése.)

A szentélyt lebontják és a hívek hozzájárulásával, négy öllel meghosszabbítják.

1818. július 20.

Garda Mihály curator egyességet köt Gróf Rhédey László inspektorával 8000 cserép vásárlására.

1818. november 16.

Vadasdi István NS. Marosszék hites asszeszora vadasdi házánál megjelenik a vice királybíró, törvényes executor tekintélyes kísérettel, hogy az egyháztól felvett és el nem számolt összegek ellenében executiót végezzenek. Vadasdi határozott és fenyegető magatartásának köszönhetően a gyonfoglalás elmarad.

1819. április 5.

Kovács János kurátor szerződést köt Gróf Teleki Domokos kőművesével, Liszér Jánossal és Gróf Rhédey László kőművesével, Káli Györggyel a templom vakolása és a végső munkák elvégzésére. Fizetségként 80 R. forintban, 1 veder pálinkában és a napi tartásban állapodnak meg az Ekklesiával.

Az elkészült templomról – másfél évszázaddal későbbben – Kovács János lelkész ezt írta:

„A régi templomról sem rajz sem fénykép nem maradt fenn.

Benkő Károly szerint, állítólag góth stílusú templomról lehetett szó, bár

semmi erre utaló jel (kő) nem ismeretes.

A megnagyított templom már tekintélyesebb lehetett, hiszen nemcsak a templomhajó meghosszabbításáról volt szó, hanem emelték a magasságát is, és az ajtókat, ablakokat megfelelő méretre készítették. A templom nagyságáról és annak méltó voltáról tanúskodik az a templomajtó, amely a mai templom torony felőli bejáratában van beépítve. Ez az ajtó tölgyfából készült és nem egy valami kis épületnek a méretéről beszél. Az eredeti templom valószínű gót hatást mutatott, a megújított viszont barokk formára alakítottatott, Magának az építésnek a kora is erre vall. A mai templomba áthozott tölgyajtó is barokk, amelyen régebben rajta volt a zárrésze is: egy barokk zárnak a része. Úgyszintén a régi úrasztala, a szószék-korona és az 1927-ben kicserélt padok is barokk stílusban készültek.

A régi úrasztalának darabjait a templom hátsó karzatán (cigánykarzat) őrizték, majd ezek felkerültek a templom padlására. Ez egy hatszögletű kerek asztal volt, amit középen egy esztergályozott oszlopon hat oldalról deszkából kifűrészelt cifra, barokkos támaszok tartottak.

A szószék-korona hasonlóan készült, díszes munka volt, amilyent az erdőszentgyörgyi és még sok más környékbeli templomban ma is látni lehet. Ezt a szószék-koronát a papilikásnak a tornáca padlására feltéve láttam gyermekkoromban." (Kovács, 1983.)

1820.

Vadasdi István szántó- és kaszáló területeket zálogosít.

1830.

Ebben az évben elkészül az egyház ládája, Rétyi Gazda Sámuel papságának idejében. A ládába van egy fakulacs is, melynek eredete ismeretlen (6. rajz).

1845.

A templomot megújítják és cseréppel fedik.

6. Fakulacs. Eredete ismeretlen.

1846. február 10.

„A vadasdi egyházközség szerződést köt udvarhelyszéki Mátisfalvi Szöts Sámuellel, hogy egy becsületes, új, hat mutációs orgonát készítsen az eklézsia részére. A Terminus Sz. Márton napja lesz, az ára 488 magyar forint, amiből 50 magyar forintot az egyház előlegként kifizetett.” (Kovács J., 1983).

Ezt az orgonát 1912-ig használták a vadasdi templomban, amikor a nagyadorjáni gyülekezet vette meg, és ma is ott szolgál.

1847.

Vas István havadi lelkész a következő jelentést teszi:

1. „A szükséges előlépések megtétele után November 3-ikán 1847-ben felügyeletem alá bízott vadasdi ev. ref. Egyházban megjelenvén az iskolában 12 tanuló gyermeket találtam. Amikor is a megyebíró felkerestetvén, a feljáró gyermekek névsorát kezemhez vettem, mely szerint lettek volna iskolába írhatók 23 fiú és 10 lány, de akik közül csak 9 fiú és 3 lány járt fel, mely szerint a megyebírónak kötelességükbe tettem, hogy a szülőket intsek meg.

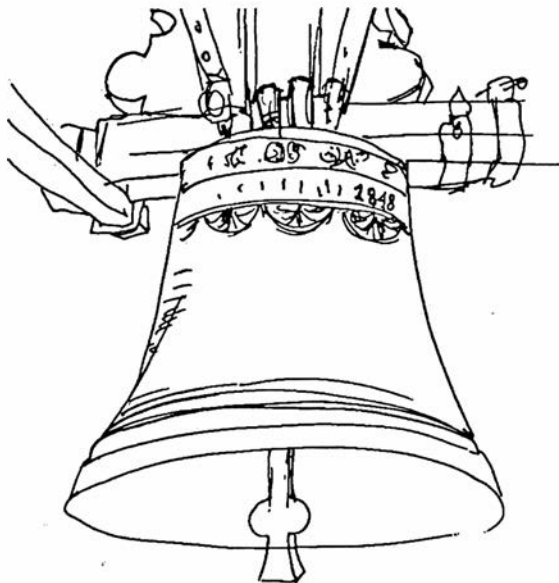
2. December 2-ikán ismét megjelenvén találtam az iskolában 12 fiú és 4 lány gyermeket, ekkor a feltölt rendelkezésemnek nem engedelmeskedő szülőket névszerint elősorakoztattam. Egyébiránt a feljáró gyermekek közül 11-en elég szorgalommal tanultak könyv nélkül, némelyek a kis kátét, mások a Székely históriát, három olvasott, kettő szótagolt. Az éneklésben is előrehaladást bizonyítottak. Az iskola tanítónak elegendő szorgalma látszik a gyermekek tanításában.”

1848.

Ebben az évben készült Segesváron a templom nagyobbik harangja, amit Locz Ferdinánd öntött. 2001-ben elhasadt, de Marosvásárhelyen újraöntötték (7. rajz).

1848. október 15.

Bodoni Elek naplójából: „Az agyagfalvi gyűlésre menvén kaptam a falutól 5 rf. Október 16. Elmentem éppen a gyűlés helyére. Október 16-17-én az Agyagfalvi gyűlésen voltam, 18-ra virradólag hazajöttem. Ezen útban költöttem 3 rf. 45 x. t.”

7. Vadasd nagyobbik harangja

1850. február 15.

Jelentés az egyház állapotáról (részlet):

1. „A templom széphangú orgonájával és egyéb, templomban megkívántatott szükséges eszközökkel jó állapotban vagyon.
2. Harangjai kettő vagyon fáin és széphangúak és épek.
3. Haranglábja kívül elégségesnek látszik, hanem a harangokhoz képest gyengécske.
4. Cinterem jó állapotban van.”

1855.

A vadasdi egyház 50 pengős adománnyal segíti a marosvásárhelyi főiskolát.

1857. április 10.

„Sipos Anna asszony egy bakacsin koporsóterítőt bakkostól együtt adományozott a Ns. Ekklának közhasználás végett - bizonyítom Vadason 1857. Április 10. Péterfi Elek.”

1860. április

I. A templom földjei és erdei:

Veres cserén egy nagy darab búzaföld, 2 hold 560 négyszögöl
Híredbe egy nagy darab búza és zabföld, 1 hold 1355 négyszögöl
Hosszú álj oldalán két darab sovány törökbúza föld, az egyiket a Mester használja pótlék fizetésbe, egyik 260 négyszögöl, a másik 400 négyszögöl

Kánás oldalán zabföld, 1 hold 142 négyszögöl

Hosszúba két válogatott búzaföld, 10 vécás

Veres cserén egy nagy erdő, cserés és bükkös, 19058 négyszögöl

Gorzsád bükin egy szép nyíl erdő, 3587 négyszögöl

Sóvár bükin egy nyíl erdő

Dobosba egy nyíl erdő

Alsó Bozod bükin három nyíl erdő

Két árok között egy nyíl erdő

Bozod cseréjén és Verőfényen egy nagy növényfélben levő erdőhely, 5 hold, 1250 négyszögöl

Kecskés bükin egy szép nyíl erdő, 2015 négyszögöl

Koncsod szádán Kovács Pál réttye alatt a mart legelő (...) tanorokjáig.

II. A papi jószág után járandó földek és rétek:

Kenderszer és Farkasakasztón lévő törökbúzaföld és szilvás, 982 négyszögöl

Borbolya nyakán lévő törökbúza föld

Eke út tetején lévő búza föld, 1 hold 922 négyszögöl

Kárlúgón lévő törökbúza föld

Koncsodban lévő búza föld kül. a réten és belől a nagy föld, 2 hold, 1391 négyszögöl

Az alája (...) való Kender föld, 157 négyszögöl

A Lokon való kis kender föld

Kánás alatt lévő Kis Kender föld

A Koncsodban lévő rét

Kenderszer gyepüje alatt lévő rét, 504 négyszögöl
Híréd árkában lévő rét, 525 négyszögöl
Végbükbe[n] lévő rét, 499 négyszögöl
Gyakor alatt lévő rét - felcserélődött a Lókötővel
Bozod árkában lévő rét, 408 négyszögöl
Bozod patakja martján lévő rét, 125 négyszögöl
A Ketskésben lévő rét az úton kívül és belől, 930 négyszögöl
Kosár helyen kívül egy nagy parlag (...)

III. A mesteri jószág után járandók:
A Lókötőben egy törökbuza föld
A Lejáróban egy kis kender föld
Tövis völgyben egy búza föld
Mocsár szerbe[n] egy búza föld, 1010 négyszögöl
A Gyakor alatt egy rét
Gát homlokába egy rét- Bozod felől.

Péterfi Elek
ref. pap

1862. november 3.

„Sípos Anna jó lélektől indítottan ajándékoza a NS. Ecclesiának egy gyönyörű szép Urasztalára való virágos szép szövetes abroszt, amelyért az I. áldja meg. Vadásdon, 1862. nov. 3. Bizonyítja Péterfi Elek vadasdi ref. pap”
(Ek.L.).

1864.

A közel félévszázaddal korábban megnagyított templomnak tornyot akarnak építeni, amit Roskoványi Lajos marosvásárhelyi kőműves pallér vállal fel. A tervrajzot Székely János mérnök készíti. Az építésnél a pallér nem tartja tiszteletben a mérnök utasítását a fundamentumra vonatkozóan, aki szerint a patak mellett ingoványos a talaj, mély fundamentum szükséges, és a fundamentum alá még kemény cserefacölöpöket kell leverni, arra kezdjék rakni a követ. A torony, mikor gerincmagasságig elkészült, – valószínűleg a rossz alapozás miatt – eldőlt. Szóbeszéd hallatszott arról, hogy valaki, aki ellenezte a torony építését, a mesterrel kifeszítettett egy követ, és az okozta a bomlást. Mindenesetre az építés hibájából történt az eset. Zuhanáskor a torony

magával vitte a templom falát is, és így a templom használhatatlanná vált.

Ekkor Kovács József megyebíró gyűlést hív össze, hogy a templom sorsáról döntsenek. Még 44-en a régi helyére kívánják az építést, de 27-en már valahol a falu közepére gondolják. Ebben az időben a falu már kezdett a völgy irányába, az Alszeg felé építkezni.

A mérnök, Székely János azon a véleményen volt, hogy a régi templom mellé kell építeni, mert a kántor által felajánlott terület nem megfelelő, és a falu sem bírná meg a költségeket templom, torony és papi lakás építésére.

Roskoványihoz küldött levelében, Székely János ezt írta:

„Roskoványi uram! A fundamentumot a rajz szerint kellett volna elkészíteni, cövekekkel, és a templom falát le kellett volna bontani olyan szélesen, mint a torony fala. Nemi szeretem, hogy nem dolgoztatott a rajz szerint, melyből tisztán látszik, hogy a torony a templom fala helyére épült. Aki nekem nem engedelmeskedik, gondoskodom róla, hogy szót fogadjon. 864. apr. 4. Székely.”

1865.

Templomvita közben veszik észre, hogy a harang is meghasadt, és új harangot kell önteni. Egy 2 mázsás 60 fontos harangot vásárolnak Manchen Mihály segesvári harangöntőtől, akitől azt kéri, hogy „a harangba a mi materiánk mindenképp beleöntessék.” A vadasdi harang súlya 120 font, amiből az apadás ki van vonva. „A maga materiájából fontját 1.0 fr.-ért öntik.” Ez a harang az első világháború áldozata lett. (További részleteket erről a haragról nem tudunk).

1866. nagypéntek napja.

A vadasdi papnál megjelenik Alsócsemátони Zámmler István havadi birtokos, aki néhány „értelmes ember” jelenlétében felajánlja a Péter kert nevű helyet templom és papi lakás építése céljából. A helyet egy bizottság vizsgálja meg; Székely János marosvásárhelyi mérnök alkalmasnak találja.

1866. szeptember 1.

Cserevásári szerződés köttetik a vadasdi református egyház és Kovács Pál, valamint Németi István birtokosok között, akik a

Lókotóban lévő 1 hold 720 négyszögöl közbirtokossági területet elcserélik a templom Péter kertbéli felépítése céljából.

Örökös cserévásári szerződés kötése Alsócsémátoni Zámner István havadi földbirtokos és a vadasdi református egyház között. Zámner a felajánlott Péter kert helyett a lebontott templom telkét és egy kis veteményes helyet igényel.

1868-69.

Marosszék ismertetése című könyvében Benkő Károly többek közt ezt írta Vadasdról: „Fekszik határa közepében, hegyek között, dk.-ról ény.-ra nyilvánlag elterül egy völgyben. Szomszédai: ny-ról Bede 1, ény-ról Sz-Háromság 2, d-ról Havadtó 3/2, é-ről N.- Adorján 2,1/2 é. és k. között Havad 1, k-ról Erdő-Szgyörgy 1 osztr. mérőföld távolra.

Területe részletesen és összesen: szántója 754.h. 471 négyszögöl, kaszálója 167 h. és 643 négyszögöl, szőlője 17 h. 701 négyszögöl, legelője 288 h. 126 négyszögöl, erdeje 457 h. 662 négyszögöl, terméketlenek 81 h. 897 négyszögöl, összesen 1766 hold és 1435 négyszögöl, melynek csak 2/25-de tér, ami termő fekete földű, a többi hegyes, sárga agyagos, minek alsó rétege pala, nem kis része pedig köves, honnan építésre alkalmas kövei is vannak. Háza száma 115. Hegyei: Verőfény vagy Szénégető, a Kecskés hegyese, Falkabükk, Dióhegyes teteje, Tövisvölgyfeje, Talyiga cseréje, Koncsod hegyese és Kárhágó. Szőlői k-ról Bozod és Vigyorgó, é-ről a Nyáros, közepes bort adnak. Patakjai: a Nagy patak, jó é-ről, a Bozod, melynek árka sok alakú, két s 3 ujjnyi ókori vastag cserepek, tálak találtaknak; a Hosszúály, Kecskés, Koncsod, Gorzsád p; mind a hat Havadtőre halad. Ivóvizei: nagyon jók vannak, úgy a faluban, mint határán. Vagyonosabb birtokosok: Zámner István utódai, Jakab István, Kovács Pál, Nemes István, Garda József, Garda János stb. Köz- és magánépületei: az ev. reformátusok cseréppel fedett egyháza kőből, a falunak é. ny. felében, ez állítólag régi gothi stílusú miv volt, de ezelőtt 15 évvel megújítatván, ma annak semmi nyoma sincs; falában két harangja van, a nagyobbik 4 mázsás 40 fontos, új; a kisebb régi, két mázsás rajta cifra latin betűkkel a következő felirat van: „Maria Mater Gratiae, Mater Misericordiae 1502.” Magánlakai közül egyedül az ev. ref. papé szembeötlőbb, a többiek egyszerűek. Régi irományokkal bizonyítva állítják, hogy Vadasd és Havad között létezett egy helység Tekefalva (Castrum Tekefalvense) néven; mikor pusztult el ez, nem tudhatni. A vadasdi határ é. k. végétől a Havadira körülbelül 200 öl távolra van egy híd, mit Teke-hídjának hívtak, ma inkább

Bozodinak nevezik. Szentpáli Kornis Mihály kapott Vadasdon adományul 1569-ben két jobbágyos telket, mely felett Nagy Tamással hosszas pere volt (1571-i okirat szerint.). Ugyanis Kornis Mihály a székelyek részéről kineveztetik az adó számvitelére 28. sept. 1558 a fejérvári gyűlésben; említetik az 1560 és 1566-beli diaetni végzéseekben is, úgy 1567-ben, hol II. Zápolya János Szászsebes építési költsége kezelésével bizza meg.”

1869. február 6.

„Presbiterek választása meg esett, három régi leköszönt, három újból választott és fel is eskettetett. 1. Tiszteletbeli Presbiter Mltsgs Miske Josef úr, mint Vadasdi nagy Birtokos és patrónus 2. Kováts Josef 3. Simon Ferenc 4. Bodoni Josef 5. Cszimadia Mihály 6. Györfi István 7. Bokor Josef 8. Bakó Elek 9. Garda János 10. Harcsás István. Harangozó Györfi Sándor- Egyházfi Madaras Josef. Harang figyelő S Simon Mihály.

„(...) A presbiteri gyűlés alkalmával amelyen jelen van magyarcseszvei Méltós. Miske Josef úrfi, megmászhatatlanul minden cserés pénz nélkül örökösen fiúról fiúra, maradékról maradékra ajándékozza a Péter kertet hogy templomot és papi lakot építsenek rajta. Egyebeket nem kíván helyébe, kérte az Ekléziát hogy mint vadasdi Birtokos úrnak egy bizonyos kijelölt széket biztosítsanak neki és családja számára. A megye legszívesebb köszönetét fejezte ki ml. Miske Josef úrnak szíves ajándékozásáért.”

1780.

„Lelkek száma 420, férfi 208, nő 212. 1870-ben született fiu 10 – leány 17 – összesen 27, házasságra lépett 5 pár, meghalt fiu 10, leány 9, összesen 19, szaporodó 8.” (Bokor Lajos megyebíró számadása).

1872.

A lelkeszi jelentésből kitudódik, hogy az iskola anyagilag is, szellemileg is jó állapotban van. Az iskola a népoktatási törvények kívánalmainak teljesen megfelel. Testgyakorló tere nincs. Az iskolának van fali ábécéje, a gyermekeknek van könyvük, palatáblájuk, irkájuk. A tanítás hangoztató módon történik.

Tantárgyak: Göntri olvasó ábécé, Gáspár olvasókönyv, Kisbiblia, Magyar nyelvtan, Számvetés főben és táblán, Tornászat. Csak téli iskola van. A gyermekek szép számban járnak iskolába, a tankötelesek száma általában 40-60 között ingadozik.

1875.

Sipos Anna végrendeletében egy kis törökbúza földet hagy az egyháznak, amit megtakarított pénzéből vásárolt. Lelkész Péterfi Elek, gondnok Györfi István, tanító Székely József.

1880.

Az Eklézsia 10 forintot fizetett az ez év januárjában elkészült templom- és toronyrajzért.

1880. május 30.

„Templom és torony építésére töke pénz van 1500. o. é. forint. Jelenben a közös birtokosság által adományozva van 118 véka szemes törökbúza és ez az építés ideje alatt folyamatosan adományozandó (...) Készletben van 25 öl kő, 30.000 téglá és 300 véka oltott mész (...). Van 100 szál cserefűja az Eklézsiának, amiből szükség esetében egy 500 forint kifogható.” (Ek. L.)

1882. január 14.

„(...) Egyházfának megválasztott Bokor Mihály ki el is fogadta a Farkasakasztón és két Benőcsfarkán termett füvek ternésziért, felesketése elhatároztatik, kiköve azt, hogy a visitatioi biztosok lovait szénával lássa el a visitation.” (Ek. L.)

1882. január 17.

Egyházi javak és értékek:

„1. Urasztali edények: egy borosztó aranyos ezüst pohár, egy onkanna, egy keresztelési onkanna a pap kézibe, egy aranyozott és egy ontányér kenyérosztók, egy fületlen bokáj. -

2. Asztalneműek: 4 fejér abrosz és egy tarka a harangozónál, asztal keszkenő 9 drb. -

3. Könyvek: 23 drb. Névkönyv, 3 drb. Anyakönyv, 7 drb. Jegyzőkönyv, 1 drb. Családkönyv, 20 drb. Sinodusi Jegyzőkönyv a pap kezébe. Az 1875 dik évi nincs meg. 1 drb. Népiskolai tanterv utasítás. -

4. Pecsétnyomó – egy darab

5. Vasfélék: 4 hosszú ráf s egy fél ráf. S még 1/3 rész drb ráf, s még egy sing ráf – Két ajtóba sarok, és 13 kapocs. -

6. Kötlevelek:

Régi alaptöke 23 drb. kötleveiben 273 fr. 84 kr.

Segedelem töke 35 kötlevéiben 620 fr. 77.

Iskola töke van 14 drb. Kötlevéiben 124 fr. 37. Kr.

(...) töke 5 drb. kötlevéiben – 58 fr 92 Kr.

Vadásd községe által adományozott töke kötlevéiben van 9 drb-ban
157 fr. 17. Kr.

Papi kepéből gyűlt töke van 7 drb kötlevéiben 224 fr.

Mesteri kenderföld töke 20 fr. 1 drb kötlevéiben.

Átadtam: Németi József volt m. bíró Átvettem: Csizmadai Péter m. bíró.”

1883.

„3. Tárgy. Tekintetes Jakab Istvánné kér a Gyakor erdő begyűlt árából költsön 45 forintot. Határozat: Tekintetes Jakab Istvánné (...) asszonyinak a 45 forint kiadását a presbitérium határozza.” (Ek.L.)

1883. július 17.

„4. Tárgy. A papi istálló hidlása kijavitása és a tanítói udvarra egy dísznő ől csinálása. Meghagyatik m. gondnoknak a papi istállót illendőképpen ellátni és a tanítói telken az őlat megépíteni.” (Ek.L.)

1883. augusztus 12.

„1. Tárgy. Előterjeszti a pap [Simon Elek] miszerint ez évben az őszi vetés nagyon gyenge a szalmás kepe helyett adjanak szemesbúza kepe, s ha az eklézsia úgy kíván fizetni, a szalmás kepe mind a pap, mind a tanító életük hosszáig megelégednek a szalmás kepe helyett a vékás kepe fizetéssel, mind búza mind zab kepeben - mégpedig a papnak minden 12 kalongyán felül természetű adni köteles 2 véka búzát, 2 véka zabot a 16 kupás vékával, egy bizonyos kitűzött napon, a tanítónak ennek fele részit azaz 1 véka búzát s 1 véka zabot.

Határozat:

Az Eklézsia gyűlése a szalmás kepe helyett a vékás kepe fizetést elfogadja jelen pap és tanító éltében s ha a leendő utókor is így megkívánnak elégedni ezen kepefizetés végleges fenn maradására magát kötelezi.

Ezen változtatás felterjesztése a presbitérium és egyháztalálkozó a méltóságos egyház megyei tanácsához jóváhagyás végett beteterjeszteni óhajtja - ami jóváhagyás után fog életbe lépni (...).” (Ek.L.)

1883. augusztus 26.

„1. Tárgy: A Lázár kert adományozása. Nagyságos Grófnő Bánffy Erzsébet Gróf. Berthold Sarolta Grófnő úrasszony adományozott azon feltétel alatt, hogy az egyházközség erdeit ellenőrizze.

1. Határozat. Az Eklézsia az irt belső telket köszönettel átveszi és az erdeinek ellenőrzésére az Eklézsia elöljáróságát kötelezi egyszer s mind. Kovács József és Cszimadi Péter (...) ezen belső telek adományozása körül tett buzgó fáradozásukért köszönetet nyilvánít.

2. Tárgy: A buzakepe behordásának idejéül mely nap tűzetik ki?

2. Határozat. A buzakepe behordása napjául szeptember 6-ra tűzetik ki.

3. Tárgy: A papi földnek trágyázási idejéül mely nap tűzessen ki?

3. Határozat. A trágyázás idejéül augusztus 27 és 28 tűzetik ki.

4. Tárgy: Kecskés bükkin lévő öl fa mikénti eladása?

4. Határozat. Az öl fát 6 o. e forintban helyben eladatik készpénzben.”

(Ek.L.)

1884. január 7.

„5. Tárgy: A Péterkert megvizsgáltatott, ástak buzgó férfiak egy másfél öl mélységű üreget, az üreg egy fél ölon belül merő pala és így Templom és torony építésére alkalmasnak lenni tartja az Eklézsianak minden tagja.”

(Ek.L.)

1884. január 27.

„Határozat: A Péterkert nevű hely (...) templomhelyiségül véglegesen megállapítatik, s az építkezés ezen helyen megkezdetni ajánltatik.”

1884. február.

„(...) Németi István aia jelenti miszerint az úr asztali kenyér és bor adására nézve ez utánra nézve körülményei gátolván kéri az eklézsia gyűlésit, hogy a Tárgyra vonatkozólag gondoskodjon.

1. Határozat: Németi Istvánnak és neje Faluvégi Rebekának 12 évi szives adakozását az Eklézsia köszönettel veszi, jövőre nézve pedig míg él és a helységben lakik a kenyér és bor Úr asztalára való adományozását önkéntesen ajánlja a helybeli pap Simon Elek és neje Zöld Ágnes, mit az Eklézsia köszönettel elfogad.” (Ek.L.)

1884. február 22.

„28/1884. Határozat: A Péter kert nevű hely (...) visitatio ajánlatára templom helyiségül véglegesen megállapítottatik s az építést ezen a helyen megkezdetni ajánltatik.” (Részlet a MRET jegyzőkönyvéből).

1884. február 25.

„1. Templom, torony alaptőke 1016 frt. 70 fi., 2. Gyakor erdő tőke 550 frt., 3. Régi alaptőke 273 fr. 84 fi, összesen készpénz: 1840 frt. 54 fi. Készletben van: 35 öl kő, 30 ezer téglá, 300 véka mész.”

1884. július 28.

Elkészül a műszaki véleményezés a Péter-kert, a Tanorok és a Bokor-telek templomépítési alkalmasságáról. Mind a három helynek vannak előnyei és hátrányai is. A Péter kertről, többek között ezt olvashatjuk: „A legszebb emelkedett helyen feküdvén, talaja a legkeményebb és legszilárdabb palával rétegzett agyagos helyjel-közzel fővenyes talaj. (...) A hely majdnem a község központjában feküdvén legmértöbb helyül szolgálna a templomnak, hirdetvén a magasból a Mindenható dicsőségét.”

1885. május 4.

Megkezdődik a templomépítés. Négy nappal később a mérnök megvizsgálja az alapgödrt, amit jónak talál „És ezek után az alapkövet ünnepélyes istentisztelet után letettük, s az után az építést szorgalmasan folytatjuk.” (Simon Elek ref. pap 1885. május 10.)

A templom hossza 17,5 m, szélessége 8 m, magassága 7 m. A torony magassága a fedélig 18 m, azon felül még 7 m.

1886.

A régi templomot ebben az évben bontják le, azzal a céllal, hogy egyes berendezéseit (ajtó, szószék, padok, stb.) áthozzák az új templomba. Ekkor kerül át a női részleg hátsó felében lévő fedeles pad is. Bontáskor két szál deszkának az alsó felén a következő szöveget találják bevésvé: „URAM, HAJLÉKODAT SZERETEM, HÁZADAT HOL LAKOZOL DICSÓSÉGGEL, SZENT HELYEDET KEDVELEM ÉS AZT FELJEBB BECSÜLÖM MINDEN KINCSEMNÉL” Solt: 26:8.(REN).

1888.

Vagyonleltár készül, eladásra kerül a cinterem, amit Madaras Sándor vásárol meg. 201 f. 55 kr-ért.

1889.

Regálé jog. Az egyház birtokai: megyei 27 h. 1058 négyszögöl, papi 16 h. 47 négyszögöl, kántori 5 h. 353 négyszögöl. Ezenkívül van még 9 h. 1758 négyszögöl erdő. Bánffy Erzsébet telke 500 négyszögöl. Összesen 59 h., kártalanítási díj 150 forint.

Az italmérségi jog megszüntetéséért az egyház és az egész közbirtokossági terület arányában kártalanításban részesedett.

1890. szeptember 14.

Jakab Árpád vadasdi származású, Erzsébetvároson élő magyar királyi aljegyző kezdeményezésére, Vadasdon is megalakul a Népkönyvtár és az Olvasókör.

Az e célra felajánlt pénz- és gabonaadakozók (!) sorában találjuk többek között a Vadasdról elszármazott Jakab Ödön dévai tanár-költőt is, aki 65 db könyvet adományoz szülőfalujának. Erzsébetvároson 40 frt gyűlt össze, ami abban az időben igen jelentős összegnek számított.

1893.

Az egyház csűr- és istállóépítési engedélyt kér.

1894.

Összesítés óvoda- és tanköteles gyerekekről:

Életkor	Fiú	Lány	Összesen	Magyar	Német	Izraelita
3-5	19	25	44	44	-	-
6-11	35	33	68	65	-	3
12-14	11	17	28	28	-	-

1895.

Simon Elek lelkész bejegyzése szerint, az új templom építésének fontossága több szempontból is indokolt volt:

- a megháromszorozódott nép a másik templomba már nem fért volna be;

- a Felszeg népe a földcsuszamlások miatt az Alszegre költözött, s így a Felszeg elnéptelenedett. (M. E. L. 1895, Építkezés).

1895. szeptember 22.

„A zab bér behozatala szeptember 27-ére határoztatik (...) A szilva és alma nyílt árverése [a Péter kertben] szeptember 24-én a reggeli templomozás utáni órára határoztatik.”

1897.

A kepezők száma 110. Kepe: 2 kalongya búza, 2 kalongya zab, 3 véka kukorica, pénz 50-25 ft.

1898. február 16.

„(...) Végül az előjáróság is őrizkedjék a vasárnapi munkától. Csak a rendőri ügyekkel foglalkozzék inkább, képviselő testületi gyűléseket pedig csak a sürgősebb ügyekben, s akkor is csak a templomozás idejétől eltérőleg tartsonak, hogy azokon a lelkészek is részt vehessenek.” (Rozsnyai főszolgabíró átírata, s.k.).

1898. március 3.

Felvetődik egy új iskola építésének a gondolata. Az Egyházmegyétől érkezett válasz azonban cseppet sem biztató:

„Nagytiszeletű Esperes Úr! Idei 268 számú becses átírata mellékleteinek visszarekesztésével, bár igen nagy sajnálattal, de egyelőre tudomásul veszem, hogy a vadasi ev. ref. egyházközösség ezen idő szerint nem hajlandó és nem képes saját gyermekei számára alkalmas iskolát építeni, amint azt a szomszédos gezesiek pedig jó példával megtették. Továbbá megjegyzem, hogy közhelyek felosztása felett – fájdalom – nem én rendelkezem, mert akkor azoknak nagyobb része mind iskolai célra jutna. Marosvásárhelyt 1898 márc. 3.”

1898. december 19.

Körlevél.

(...) „Az egyházak történetét minden lelkész aki még nem írta meg, írja meg, s küldje bé hozzám. Ha készen van, azonnal küldjék.” (Ravasz János esperes, Nyárádszereda).

1899. április 7.

Toronyépítési szerződés készül Kóródszentmártoni Nagy János kőműves mester és a vadasdi ref. egyház között.

1899. április 28.

Vadasd lélekszáma 588, amiből 284 férfi és 304 nő. Született 14, házasodott 2 pár, egyik vegyes vallású. Meghalt 9. Konfirmálás 1898-ban 18 (8 fiú és 10 lány).

Erzsébet királyné emlékfái

Bokor Lajos 1 drb. hársfát ültetett

Györfi István 1 drb. hársfát ültetett

Györfi Károly háza elé 5 drb. hársfát ültetett

Kovács József a templom mellé 1 drb. eperfát és 1 drb. hársfát ültetett

Németi József 2 drb. eperfát ültetett

Vadasdi ref. egyház a templom mellé 4 drb. fenyőfát ültetett

Vadasd község elöljárósága 25 drb. kőrisfát ültetett.

1899. augusztus 14.

(...) „A [torony]építést megkezdttük aug. 2-kán, s ma, azaz aug. 14-én a templom fedele tetejéig fel van a kőfal emelve. A nép igen nagy buzgóságot tanúsít. Minden nap 16-18 munkás dolgozott – hordta a követ, meszet, téglát, fát stb.

A szekeresek hordták a vizet, követ, téglát. Fővények (falrakáshoz, vakoláshoz szükséges homok) Isten adta éppen a templom melletti domb aljában – úgyhogy csak vágni kellett és vinni a mészládába. – Ez nagy könnyebbség volt a marhás gazdáknak. (...) Minden marhás megye tag nagy fáradsággal gyűjtött – adott – és a helyszínre kihordott 1/4, azaz egynegyed öl követ – s még a gynlogosok közül is igen sokan 2-3 s több szekér követ ajándékoztak – hogy ne mondhassák mások: te nem adtál semmit a torony számára.”

1899. december.

„A téгла égetéstől megmaradott egy szekér színfa és a Sovárbükkin 2 szál bikfa, mit kér toronyépítő Nagy János, legyen szíves az Eklézsia neki adni. – Mire nézve a gyűlés a fákot Nagy Jánosnak adja, különösen azon fáradságért, hogy a téгла égetésen jelen volt”

1899. december 31.

„Gondnok aia felszólítja a megyetagokat ki akarja a harangozási hivatalt el fogadni mire nézve ajánlkozik Kutasi Sándor és Molnár Péter Alsó, hogy ők a harangozást és szentegyházfiúságot az 1900-dik évre elfogadják a következő képpen: 1.ször készpénz 12 forint; 2.szor 50 harangkenöcs; 3.szor Farkasakasztó és Benőcsfarka temetők fivének haszna; 4.szor estvéli és hajnali harangozásért köteles minden egyháztag két-két kupa törökbuzát adni. (A cigányok halál esetén 50 krt fizetnek, az illető család)fü).

(...) A fenti harangozási és egyházfiúsági szerződést a fenti szerződés szerint elvállaltuk neveink aláírása mellett az orgonahuzással együtt.”

Népszámlálási adatok

Össznépesség	540
Ebből: - kereső	349
- eltartott	191
Mezőgazdaság és kertészet:	
- kereső	337
- eltartott	174
- iparkereső	7
- eltartott	10
- házi cselédek	3
- kereső férfi	177
- kereső nő	160
- eltartott férfi	77
- eltartott nő	97
Nagybirtokos	1
Kisbirtokos vagy bérlő	77
Kisbirtokos napszámos	36
Baromfitenyésztő	2
Kereső munkás:	
16 éven alul	2
16 éven felül	67
eltartott	33
A munkások közül saját lakóháza van:	3-nak

1900.

A templom felépítése után a torony elkészültéig, 1900-ig, a harangokat haranglábra helyezték. Ez a harangláb - az emlékezők szerint - a Zsidó-kert felett, a templomhoz vezető lépcső és Madaras János (ma Simon Lajos) kertje közötti kis területen állott. Nem volt díszes, mesteri épület, amelyeket néhol még ma is látni lehet, de elég magas, toronyszerű építmény, deszkával beborítva. Ezt az új torony felépítése utáni árverésen Györfi Sándor vásárolta meg 6 forintért. Tőle aztán Török György vette meg, akitől a katolikusok - közben ilyenek is lettek - vásárolták meg és a bosszúból katolikus hitre tért Pál Károly udvarán, a házának ablaka előtt állították fel, 1903-ban. A rom. kath. statustól egy harangot is kaptak és egyet vettek 100 forintért, bankhitelre. Itt a harang pár évig szolgált, majd a torony, illetve a harangláb is eltűnt. Azelőtt a harangokat a szentháromsági plébános már régebb elvitette (Kovács J., 1983).

1900. február 10.

„Február 10-én este az iskola Szobában a Torony számára táncszóigalom volt. - Az egész jövedelem volt 24 ft 95 kr o. é. Ebből költség volt 9 ft 4 kr. Tiszta jövedelem 15 ft 53 kr.” (Ek.L).

1900. július 15.

„Nagy János építő vállalkozó kér két szekér forgácsot a nagyjából. A presbitérium általánosan a két vagy három szekér forgácsot is megadja Nagy Janos vállalkozónak.” (Ek.L).

1901.

„Még egy szóbeszédéről is van tudomásom. Madaras János mikor a házát építette (az 1900-as évek elején) egy arany tárgyat találtak, amit a Bp-i Nemzeti Múzeumba vittek. Ma Simon Lajos és családja lakik ezen a helyen.” (Kovács J., 1983).

1902.

Ebből az évből egy úrasztali terítő maradt fenn. Garda Gizella adomány, ami tüfestéssel készült vászonzólból.

1902. augusztus 25.

A Magyar Királyi Belügyminiszter engedélyt ad, hogy „csakis

saját hitsorosai között”, két vadasdi személy három hónapon át templomépítési könyöradományokat gyűjtsön. Ezek a személyek Kutasi Ferenc és Kádár Mihály.

1902. október 4.

Az eddig begyűlt összeg számbavétele után, Maros-Torda Vármegye alispánja egy új személy – ifj. Madaras Sándor – elindulását engedélyezi, aki ezután Kádár Mihállyal együtt járja az országot.

A könyöradomány-gyűjtők november 1-ig eljutnak Budapestig, olyan fontos helységeket érintve, mint Déva, Arad, Szeged, Nagykőrös, Cegléd, Hajdúnánás, Karcag stb.

1902. november 5.

„A Toronyóra alapra legelsőbben ajándékozott Tkts Benkő András, jelenleg (...) Lukafalvi birtokos, 5 koronát, azaz öt koronát. Igazolom Vadasdon 1902. november 5-kén. – Ezen pénzt elkezeltem. Simon Elek ref. pap, a fenn írt időben és napon.” (Ek.L).

1903. május.

A haranglábát a pápisták felszállították Pál Károly jószágára, ahol befedték és június 27-én reggel keresztet tettek a tetejére.

1903. augusztus 22.

Az erdőszentgyörgyi vasútállomásról 2 harangot szállítanak a vadasdi ún. katolikus egyháznak, ahová öt család – Pál Károly, Máthé András, Gál János, Bakó József és Simon József – tartozik. Ők együttesen 100 koronával fizetik ki az egyik harangot, a másikat a katolikus státus ajándékozta. Íme hogyan emlékszik erre Simon Elek református lelkész:

„Volt öröm, volt ivás, vettek 24 liter pálinkát. Ott volt csodalátni az egész falu ingyen inni szerető népe. Azt hitték, hogy az egész falu katolikus lesz (...) A harangszentelés után Pál Károly vasárnap rendszeren harangoz és mintha pap vagy kurátor volna, egy könyvből imádkoztatja is a híveit. Esténként pedig takarodóra is rendszeren meghúzza a harangokat.”

1904.

Simon Elek református lelkész keserű szájjal gondol erre az évre, amikor sok aláírással ellátott panaszt nyújtanak be ellene a püspökségre. Vádlói Györfi Sándor Zs. és ifj. Németi István. Későbbi utóda, Kovács János lelkész szerint „semmi esetre sem volt se lopás, se sikkasztás (...) A sok aláírást részben kierőszakolták, részben hamisították.”

Ekkor jegyzi meg Simon pap: „A kiöregedett lónak, betyárnak, kutyának, papnak már nincs sok becsülete.”

Összesítés óvoda- és tanköteles gyermekekről:

Életkor	Fiú	Lány	Összesen
6-12 éves	29	24	53
13-15 éves	9	13	22

1908. február 7.

„Miután az orgona alapunk annyira felgyült, hogy az orgonát megrendelhetjük id. Kerékgyártó István debreceni orgonagyárostól, a szerződést 1600 koronáért megkötöttük. Mindenféle feltétel a szerződésben látható.” (Ek.L.)

1908. október 3.

„A szüreti és takaradási szüniidő kezdődik október 15-én és végződik 21-én” (Ek.L.)

1908. október 6.

„Tanító a. fia [Kovács Győző] kéri az iskolaszék tagjait, hogy a szüreti vakációt most törökbúza szedéskor adja ki, mert a gyermekek annyira le vannak foglalva, hogy hiányosan járnak fel.

Az iskolaszék elfogadja tanító a. fiának tanácsát és a szüreti vakáció helyett takaradást ad, amely kezdődik október 7-én és végződik 13-án.” (Ek.L.)

1908.

„Községünkben a kath-ok közül eltávoztak Gál János és felesége, Simon József és felesége. A jelen 1908. évben vannak Vadasdon katolikusok, Pál Károly és felesége, Máthé András és felesége, Bakó József és felesége, és egy

bábaasszony. Simon E. ref. pap."

Simon Elek a továbbiakban beszámol az általa elkészítettet fiúkarzatról, amelyen a gyerekek is és az orgona is elfér. Hasonlóképpen a szószéktakaróról, aminek szükségességével kapcsolatosan, mikor felvetette, azt mondták: hogyha kell a papnak, csinálja meg. *„En aztán vettem sötét, szederjes posztót és reá nagyon drága csipkét, s a mostoha leányom Vass Bertával meg is csináltattam. Került 15 forintba.”*

A toronyba vett 2500 téglát, és megcsináltatta a torony tetejére a csillagos buzogányt, ami 35 forintba került.

A közmunka nehézségeiről ezt írja: *„A nagyobb áldozatok 100 forintnál többet tettek ki, s ezenkívül a sok étel-ital, ami még ráment. Ha valaki építtetni akar, adja ki pénzért vállalkozónak, és semmit se vállaljon egyebet.”*

1908. december 30.

„A teljes eklézsia gyűlése úgy határoz, hogy a harangokat csak 4 koronáért húzzák meg, s a harangozónak is tartoznak fizetni 1 koronát. Ha pedig megteszik az egyháznak, lelkésznek, tanítónak és harangozónak azt a munkát, amit m. gondnoka kíván, akkor mint más egyháztagoknak – ingyen lesz temetése.” (Ek.L.)

1912.

Garda János egy úrasztalt adományoz az egyháznak, amit ma is használnak.

A gyülekezet új orgonát vásárol Debrecenből.

1912. március 2.

31 évi vadasi szolgálat után elhunyt Simon Elek lelkész, akit a papilak közelében lévő *Borbolya* temetőben helyeznek örök nyugalomra. Ő volt a templom- és toronyépítő, és más egyházi épületek felhúzását megszervező lelkész. Az egyházzal kapcsolatos fontosabb eseményeket egy naplóba vezette; prédikációs könyve nyomtatásban is megjelent. A fáma szerint a helybéliek félték a temetésen elhangzó „halotti beszédeitől”, melyben nemcsak az elhunyt életének erényeit (ha voltak), de ugyanúgy gyengeségeit is felsorolta. Határozott, markáns egyéniségének - sajnos - jó ideig

nem akadt követője.

1997-ben Simon Antal Magyarországon élő unokája többek között a következő történeteket küldte meg alulírotttnak, amit nagyapja szülőfalujában, Bágyonban és szolgálati állomásain gyűjtött.

„Az elbeszélések szerint Bem hadseregében szolgált a szabadságharc alatt. Valami rangot is viselt, de hogy ez hadnagyi vagy altiszti volt-e, arról nincs adatunk. Elismerésként ült is Bécsújhelyen, ami indokolja, hogy később is állandóan összeesküvésekbe keveredett, emiatt sokat zaklatták. Egyszer a rendőr előtt nyelte le cinkostársai listáját. Végül a papságba menekült és Pókakeresztúron lett lelkész, onnan került át 1881-ben Vadasdra. Három feleséget nyűtt el, de csak a harmadiktól születtek gyerekei. Elég lazán vette az anyakönyvezetést, mert néhányat csak halálakor vezetett be.

Erős családi kapcsolatokat tartott és ragaszkodott ahhoz, hogy unokáit ő keresztelje meg. Így összevártak néhány csemetét és akkor körbejárt keresztelni. Amikor Bágyonba ment az egyik útra lovaskocsival, nekivágott a hegyeknek, mert emlékezett rá, hogy errefelé mentek Benimmel, ötven évvel azelőtt! És csak egy kíséder kísérté. Egy másik alkalommal gyalog ment ki Tordáról Bágyonba télen, és az út menti bozótból nekiugrott egy nádifarkas. Elkapta a torkát és úgy tartotta el magától. A fuldokló állat karmai szétszaggatták a bőrbekecsét és görcsöt kapott a keze. Amikor beért a faluba úgy feszítették szét az ujjast, hogy kivehessék a kezéből az állatot.”

1912. november 17.

„M. gondnoka jelenti, hogy az egyházközség Péter-kert nevű birtokában sok szilvafa kiszáradt s azok eladására – a mai napra – nyilvános árverezést kiáltatott. Kéri a gyűlést, vegye tudomásul és legyen jelen az árverezésen.

A gyűlés m gondnok jelentését egyhangúlag tudomásul veszi s megállapítja az árverezés feltételeit, amelyek a következők: A fák árát a következő 1913 év április 1-ig kell megfizetni. Köteles minden vevő a fákat úgy vágni ki, hogy a kaszálást ne akadályozza, továbbá a fák mellett és a fák körül a csemetéket meglagyni.” (Ek.L.)

1912. december 2.

A vadasdi egyházközség közfelkiáltással Dónáth László berettyószéplaki segédlelkéssz és majdani novellairót választja meg

lelkésznek. Az addigi teendőket a havadi Simon Imre, az elhunyt Simon Elek pap fia látta el. Az átadás és beiktatás december 22-én történt.

1914. február 28.

A vagyonleltár értéke 71.586 korona 10 fillér.

1914. augusztus 16.

„Az iskola oly szűk, hogy a tankötelesek nem férnek be, amellet nedves és egészségtelen. A falúnak a szélén van, félreeső, sáros utcában. A lelkész lakása több száz éves épület, és annyira gyönge, hogy életveszélyes benne lakni.” (Ek.L).

1915. január 3.

A Nyárádmagyaróásra távozó Dónáth László helyébe beiktatják Szilágyi Jánost. Dónáth távozásának oka ismeretlen. Később több novellája jelenik meg, amelyek hősei és cselekményszíntere erre a vidékre utalnak.

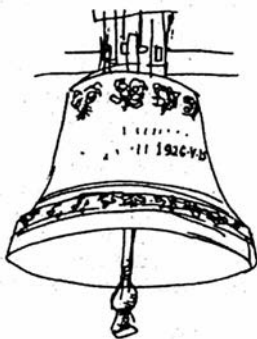
1915. március 10.

„Tankötelesek száma 74, melyből 54 mindennapi iskolás, 20 ismétlő, akik azonban a háborús viszonyokra való tekintettel felmentettek (...) Lélekszám 552, született 13, mind törvényes gyermek, meghaltak 9-en.” (Ek.L.)

1918. november 7.

„(...) Pesten most szállást se lehet kapni semmi áron. Ezrével állnak az emberek hajléktalanul. A kormány az urak lakásaiból foglal le a hajléktalanok számára. És nincs elég lakás (...) utazni, költözöködni most szinte lehetetlenség (...) A vasúton nincsen hely. A kocsik fűtetlenek, s az ajtók, ablakok ki vannak töredezve. Az isten hidege verne meg Pestig a hosszú út alatt. Mert még a levél is Erdélyből 4-5 napig jön, olyan lassú a közlekedés.” (Részlet Jakab Ödön Bodoni Károlyhoz írt leveléből. Ek.L).

1920. Szőlőgerezdes és levélmotívumos úrasztali abrosz van ebből az évből. Györfi Margit adománya.

8. Vadasd kisebbik harangja

1922. július-szeptember

Többrendbeli levélváltás Jakab Ödön és Bodoni Károly között, amelyek a jelenlegi Velencei lakás és a Bodoni Elek közötti területen épült, de ma már nem létező szülőház eladásáról szólnak.

1926.

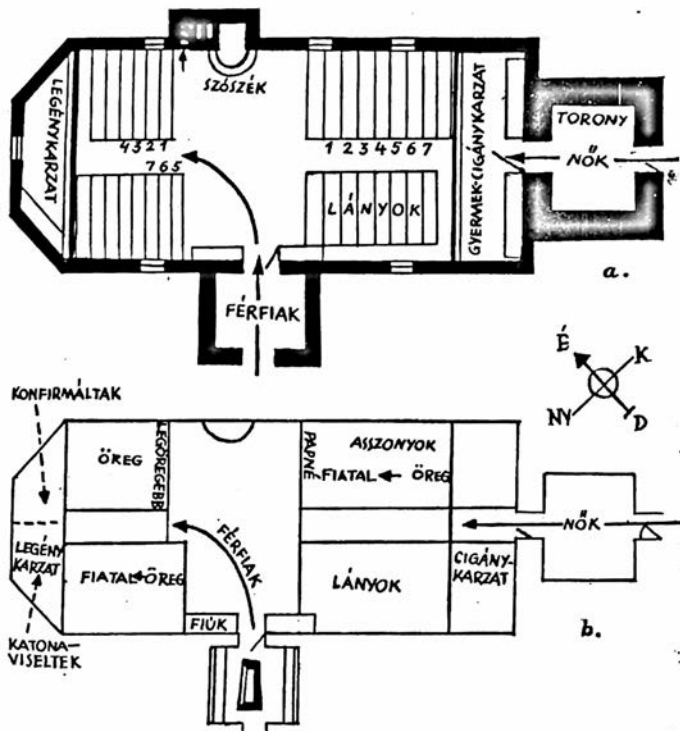
Megérkezik az újonnan vásárolt kicsi harang, amelyet az Amerikába szakadt Molnár József adományoz szülőfalujának (8. rajz).

1927.

A templom első jelentősebb megújításának éve. Nagyobb méretű javítások voltak még 1945-ben és 1955-ben. Valamennyi a hívek adakozásából és áldozatából.

Ebben az évben Vadasdon is megszűnik a nemzetség szerinti ülésrend (9. rajz): a templomot új padokkal látják el. A férfibejárat két oldalán – Molnár József kérésére – két „fedeles” padot szerelnek fel, amit előzetesen, a következő levélrészben fektetnek le: *„Tiszteletteljes kérésem, hogy a templomban a magam, családom, vérrokonaim férfi és nő tagjai részére a saját költségemen készítenődő két családi padnak megfelelő*

hely biztosításék.”(10. rajz)

9. Vadasdi családok temploni ülésrendje a.) 1927 előtt és b.) most.

Férfiak: 1. Kovács 2. Madaras 3. Garda 4. Györfi, Bíró, Török 5. Madaras, Németi 6. Györfi 7. Csizmadi, Harcsás. Mögöttük ültek a Kutasiak, Simonok és Máték valamint a jövevények.

Nők: legelől ült a pap és a tanító felesége. 1. Kovács, Garda 2. Madaras 3. Györfi 4. Török, Bíró 5. Madaras 6. Csizmadi, Harcsás 7. Györfi, Kutasi. Mögöttük foglaltak helyet a jövevények. Az ismétlődő családnevek különböző családokat jelölnek.

10. Fedeles padok a férfi bejáratnál

1928. május 6.

„A NT. E. megyei T március 7-én kapott ana határozata, melyben utasítja a presbitériumot, hogy a halotti torozást – miután népünkre, s mindenkire nézve nemcsak erkölcsileg, de a mai nehéz gazdasági viszonyok miatt anyagilag is végtelen káros és haszontalan – mindenütt töröljék s egyben arra is utasítja a presbitériumot, hogy súlyos büntetést állapítson meg az egyház javára a határozat megszegői ellen.

Presbitérium a N. T. E. m. Tanács határozatát elfogadja azzal a hozzáadással, hogy a temetés alkalmával sírásók, harangozók, valamint a holttest vivők szerényen elláttassanak. Akik azonban halotti torozást rendeznek, mint e határozat ellen vétőkre 500 lej pénzbírságot állapít meg, mely az egyház javára, az egyházközség pénztárába fizetendő be.” (Ek.L).

1930-as évek vége

„A harmincas években Simon Sándor szántás közben talált egy cserépfazakat s benne római mécsesek voltak. Ezek közül egy pár darabot láttam, de ezek eltűntek, mert Csizmadi János nevű unokája állítólag eljátszotta. Ezt Kecskés völgyében találta, szántás közben, a Kecskésbükke erdővel szemben, a patakon túl, a havadi határ felé.” (Kovács J., 1983).

1931. február 6.

Átirat a Bekecsalji Református Egyházmegye Esperesi Hivatalától:
„A 36/1931 sz. felterjesztésére kérjük értesíteni a vadasdi egyházközséget, hogy iskolaépítésre 10.000 lejt utalunk ki.”

1934.

Szószékkorona készíttetése 2600 lejért, Tompa József marosvásárhelyi szobrásszal. A Nőszövetség ajándéka (11. rajz).

11. Szószék fölötti pelikános oltár 1934-ből

1940. március 10.

„Elnök [Gál Viktor lelkész] előadja, hogy az egyház ládáját az idő vasfoga és a faszú nagyon megrongálta, szükségessé vált egy új láda készítése. Jelenlevők ebben a tárgyban érdemleges határozatot nem hoztak.” (Ek.L).

1948.

Dr. Kerekes Béláné két darab aranyozott ezüst poharat adományoz az egyháznak, amelyek keletkezési idejét Kovács János lelkész a XVII.-XVIII. századra teszi.

1948. április 5.

Az Iskolaszék helyett megalakul az Időközi bizottság, melynek elnöke Sántha József, Nagy Teréz tanítónő és Madaras Mihály szülő pedig tagok.

1951. május 6.

„A vallásoktatás heti egy órával, szombaton d. u. megtartott. (...) A községben 5 r. katolikus és 2 unitárius vallású van, akik más községekből származtak. Szektások, Jehova tanúi nincsenek.” (Ek.L.)

1951. május 11.

„A 630 lelket számláló gyülekezetből templomban volt 79 lélek, perselypénz 271 lej” (Ek.L).

1951.szeptember 2.

„Elnök [Kovács János] előterjeszti, hogy a lelkészi lakás pincepadlása beszakadozott, s kéri a gondoskodást annak kijavítására, valamint néhány facsatorna vásárlását a lelkészi lakáshoz.” (Ek.L).

1952. május 11.

„(...) A vidéken dolgozik Maksay Ákos orgonajavító, aki a már rég óta nem használt orgonát válná kijavítani. Javításáért 150 lejt és kosztot-lakást kér (...) Presbitérium úgy határoz, hogy kijavítsa az orgonát, gondnokot megbízva annak véghezvitelére.” (Ek.L)

1953. szeptember 13.

„(...) A templomról, valamint a lelkészi lakásról és lelkészi udvaron lévő

csürről a szél sok cserepet levert, minek pótlása sürgősen szükséges. Presbitérium tagjai elhatározzák, hogy a következő hét szombatján a szükséges javításokat el fogják végezni.” (Ek.L).

1951. október 3.

„Presbitérium a kepe kirovást elvégzi, azzal a határozattal (...), hogy azt mint önkéntes adományt a számadó gondnoknak [Györfi Kálmán] adják át.” (Ek.L).

1956. május 6.

„Presbitérium megállapítja, hogy egyházközségünkben szektás tévelygő nincs.” (Ek.L).

1957. szeptember 1.

Kovács János lelkész kevésnek tartja az 1 véka búza és 1 véka zab évi kepejárandóságot. Amennyiben a családok nem hajlandók a díjlevélben előírt 2 kalongya búzát és 2 kalongya zabot megadni, kénytelen lesz más állás után nézni.

1957. december 29.

„Presbitérium Máthé Mózes aát megbízza a kántori teendőkkal, megegyezés alapján, olyan formán, hogy az egyházközség évi fizetésképpen 50 azaz ötven véka kukoricát biztosít.” (Ek.L).

1958. február 23.

„Máthé Mózes azzal a kéressel fordult a presbitériumhoz, hogy (...) engedélyezze részére egyházközségünkben (...) Kecskés Ilonával tartandó esküvőjének 1958. március 15-én szombat napon való megtartását. Kérését azzal indokolja, hogy úgy az ő részéről, mint mennyasszonya részéről rokonaik egy része városi lakos, állami alkalmazott, kiknek más napon való részvételük az esküvőn igen nagy akadályokba ütközne (...)

Elnök ismerteti a N.t. Egyházmegyei Tanács ide vonatkozó rendelkezését, valamint emlékezteti presbitériumot arra a határozatra, melyben kimondta, hogy az esküvők tartását szombat napon nem, csak keddi vagy csütörtök napon engedélyezi.

Presbitérium kimondja, hogy továbbra is ragaszkodik ahhoz, hogy esküvők nagyhéten, ünnep első-, másodnapján és szombat napon ne

tartsanak. Máthé Mózes kérésére, tekintettel a családi helyzetre, kivételesen az engedélyt megadja." (Ek. L.)

„Elnök [Kovács János] jelenti, hogy a hétköznapi istentiszteletek tartását a presbitérium hétfőn reggelre és szombat délutánra jelölte ki, valamint nagyhéten minden reggel és minden délután. Jelenti, hogy ezeket az istentiszteleteket lehetőség szerint megtartja, azonban a nagyheti szombat délutáni istentiszteleteket kivéve, a gyülekezet nem vesz részt az istentiszteleteken." (Ek.L.).

1959. november 15.

„A templom padlójának az elkészítése feltétlenül szükségessé vált. A téglapadló kikopott, porladozik, a felszálló por falat, padokat meglep és kellemetlen a gyülekezet számára. Azonfelül az Úr házának ékessége szempontjából is illő volna annak elkészítése." (Ek.L.).

1962. február 4.

Kovács János lelkész a „messziről jött szomorú hír" kapcsán búcsúzik a távolba szakadt, de lélekben mégis oly közel lévő, a kisharangot adományozó Molnár Józseftől (1887–1962). Egy másik innen indulót, Jakab Ödön költőt idézi:

*Mehetek én a föld bármely szegletére,
Messze tartományok idegen helyére,
Nagy tengerek, bérczek zárhatják el tőlem
Az én kis falumat, az én szülőföldem:
Mégis minden ponton
Mindig hallom, mikor harangoznak otthon!*

1962. április 15.

„A főhatóság elrendelte, felsőbb utasításra, a toronynak villámhárítóval való ellátását, aminek 1962. május 1-ig kell elkészülnie. Presbitériumi a gondnokot és a lelkészt bizza meg a szükséges intézkedések megtételére, a szükséges pénzt a hívektől fogják kérni erre a célra, külön adományként." (Ek.L.).

1964.

Ebben az évben elkészül a templom mozaik-padlózata és a bejárati lépcső.

1970.

Akik ebben az évben konfirmáltak, az orgona felőli csillárt adományozzák az egyháznak.

1972.

A konfirmándusok elkészítik a templom vízlevezető csatornázatát.

1974. április

A torony újrafedése cinpléhvél. Ez nagy áldozatot követel az egyháztagek részéről (Ekkor még nem beszélhetünk testvérgyülekezetéről).

1982.

A középső csillár adományozása a konfirmándusok részéről.

1983.

Kovács János nyugalmazott lelkész *Adatok a vadasdi református egyházközösség történetéhez* című kéziratában többek között ezt írja:

„A falu elhelyezkedését mesteribben leírni, mint Benkő Károly én nem tudnám. Ma a falu nagy része a Nagypatak völgyét követő útvonal mentén helyezkedik el. Valamikor a falunak a zöme a Koncsod, Híred és Nyárospatak völgyében húzódott fel. Valószínűleg a török-tatár és más idegen hadak útjából rejtőzködött el.

A falut valamikor nagyobb és sűrű erdőség rejtette. Az erdőket a lakosság szaporodásával irtották és tették szántófölddé, kaszálóvá vagy legelővé. Régi iratok gyakran beszélnek irtvány földekről. A falunak hatalmas, szép erdői és a határon mindenféle jóvízű forrásai voltak. Az erdők javarésze 150-200 esztendővel ezelőtt még bükkerdők voltak, kevés volt a gyertyán s a tölgy, a nyárfát akkor még nem ismerték. A bükkerdők rendre eltűntek és a gyertyán mellett gyorsan kezdett szaporodni a nyárfá, csere vagy tölgy. Régen a bükkfát, bár köztudottan erre a célra nem alkalmas, még az építkezésre is használták. A fenyő állami támogatással és

öszöntéssel a XIX. sz. végén és a XX. sz. elején terjedt el ezen a vidéken.

A jó ivóvizek mellett említést érdemel az Orbán Balázs által leírt salétromos fürdő, amiről már csak az idősebbek beszélnek. Bozod völgyében, ahol a Tamáskotra árkába bevezető út van, az árok bal oldali részén volt egy forrás, amit még az első világháború előtt ismertek s Borvizkútnak neveztek. Állítólag üdítő, savanykás ízű vize volt. Az árok most beomlott és a forrás eltűnt. Ha forró nyári napokon Bozod szőlője alatt jár az ember, gyakran lehet látni az út martján salétromos kiszivárgást, a gyömbérköveken márványszerű lerakódást.

A Nagypatak völgye még a múlt században is jórészt mocsaras, nádas terület volt, ahol télen farkasok tanyáztak. A patak szabályozásával (1977) a völgy termékeny területté vált.”

1992. április 23.

Alig kétórás ásatás után, Vadasd alsó felében megtalálják a második világháború utáni terrorrendszer pribékjei által galádul kivégzett, emberi és nemzeti tartásában példamutató Sántha József (1890-1949) kántortanító jeltelen, útszéli sírját. Az exhumált, törvényszéki orvos által helyben megvizsgált és népes kísérettel templomba vitt földi maradványokat két nappal később, április 25-én temetik újra a vadasdi református templom közvetlen közelében. A sírhely kiválasztásában a család és a Kiss Károly lelkész által vezetett presbitérium közösen dönt.

1992. április 25.

Eltemetik Sántha József templomban őrzött földi maradványait. Sírja fölött volt tanítványa és munkatársa, a 80 éves Kovács János ny. lelkész többek között ezekkel a szavakkal búcsúzik:

*Én népem múltba vagy jövőbe nézz,
Magyarnak lenni oly bús, oly nehéz.
Magyarnak lenni: tudod mit jelent?
Küzdelmet, fájót, véges-végtelent.*

Élt 59 évet.

1993. június. 9.

Egyesség születik a templomhoz vezető hosszú lépcsők elkészítése ügyében, melynek értéke 2.800.000 lej. A munkálat minőségének felügyelését Török Károlyra bízta a presbitérium (!).

1993. augusztus 29.

A közelebről megépítendő nagylépcsőkkel kapcsolatosan, Madaras Lajos és Tiboldi József azt javasolják, hogy a lépcsőt előregyártott elemekből kell építeni, mert így olcsóbb, s a fagy sem teszi olyan könnyen tönkre.

1996. május 4.

Ráduly János kibédi népköltészet- és rovásírás-kutató egy rovásjeles deszkát fedez fel a vadasi Madaras Lajos istállójába beépítve.

1998. december 3.

Ráduly János megvizsgálja a Kovács Gyula kántortanítónál őrzött lőporszarut, amelyen az 1573-as évszám látható. 1999-ben Molnár Dénes grafikus – ekkor már keveset dolgozott – készségesen vállalta, hogy a lőporszarut, saját lakásán, Marosvásárhelyen több oldalról is lerajzolja (1. rajz).

1999. február 19.

A marosvásárhelyi Bernády Házban bemutatták a *Jeles napok, ünnepek, szokások Vadásdon* c. néprajzi kötetet, amelyen jelen volt Sütő András, Molnár Dénes, Nagy Miklós Kund, Keszeg Vilmos, Kilyén Ilka, Barabás László, Bölöni Domokos, Szabó Zsolt és még sokan mások.

Ebben az évben a holland testvérgyülekezet (Yerseke) segítségével a templom kívül-belül megújítatik. Az e célra elköltött összeg 32 millió lej.

1999. augusztus 15.

A gyűlés első napirendi pontja a gázvezetés kérdése. Elnök-lp. Labancz Gyula részletesen beszámol a presbitereknek, hogy mi történt az Yerseke-i testvérgyülekezet küldöttségének látogatása alatt, ill. folynak a tárgyalások

a gázvezetést illetően. Ittlétük alatt 2000 DM-t hagytak a gyülekezetben erre a célra. Így a jelenlegi tőke, melyből a gázvezetést fedezni lehet, a következőképpen alakult: 5.016.499 lej a Takarékpénztárban és 2400 DM készpénz. Elnök-lp. javasolja, hogy válasszanak egy pénzügyi bizottságot, mely mindig ellenőrizheti azokat a banki műveleteket (melyek a tőkék körül forognak), melyeket elvégez a lp., aki kezeli ezt a pénzeket. Egyben ez a bizottság ellenőrizheti az egyházköztség anyagi-pénzügyi helyzetét is. Simon Lajos, Madaras Lajos, Páll László atyafiakat javasolják. A presbitérium mindhárom javaslatot elfogadja, így a fentnevezett aa-k alkotják a pénzügyi bizottságot.

1999. október 10.

A gyűlés első napirendi pontja Simon Gyula atyámfjának a kérése: a harangok karbantartása, a déli harangszó beindítása és a szükséges alkatrészek, amiket felszerelt a templomba, de még nincsenek kifizetve. Simon Gyula a parókia raktárában lévő traktorgumikat kéri.

Simon Lajos javasolja, hogy ha a fent nev. aa. vállalja továbbra is a karbantartást, akkor az egyházköztség adjon oda a traktorgumikat.

1999. december 1.

A gyűlés első napirendi pontja a költségvetés összeállítása. A kiadások s bevételek a költségvetés alapján csak úgy fedik egymást, ha az egyházfenntartói járulékat emeljük. Elnök-lp. számításai alapján, melyet nyomon követ a presbitérium, minimum 140000 lej kellene legyen az egészben, 70000 lej pedig a félbéres hozzájárulás. Páll Mihály aa javasolja, hogy maradjon ez az összeg. Madaras Lajos aa. is hasonlóképpen gondolkodik. Döntés nem születik, a határozatot, hogy mennyi legyen, 2000-re az egyházfenntartási járulékat, az évzáró gyűlés hozza meg.

1999. december 30.

Az egyházköztség tulajdonában lévő traktort Páll Zoltán református egyháztag bérelt április 1-ig. Az eljövendő időben fent nevezett aa. azzal a feltétellel tartja a traktort, ha öt éves szerződés köttetik közte és az egyházköztség között, tehát öt évig bérelné, ugyanis az egyházköztség nem tudja javíttatni a traktort és nincs pénzalap a karbantartáshoz. Fent nevezett aa. a traktornál felmerülő hibákat kijavítja és karbantartja. Kéri a kis traktorhoz tartozó utánfutót is.

A presbiter atyafiak megbeszélnek az előterjesztett kérést. Jónak tartják a

javaslatot. Egy évre 120 DM-nak megfelelő lej értékét határozzák meg bérletdíjként.

Felvetődik a kérdés: ha valaki harangoztatni kíván temetés alkalmával, s nem vadasdi az egyháztag, akiért harangoztatnak, mennyi összeget fizessenek ezért a szolgáltatásért? A presbiter aa-ak a következőképpen döntenek: 100.000 (százezer) lejt kell fizetni. 50.000 lejt az egyházközség pénztárába, 50.000 lejt a harangozónak. Simon Gy. Zoltán beszámol a fólia helyzetéről. Az idén lejárt a fólia szavatossági ideje és tönkre is ment. Csak a váz maradt meg s újra fóliát vásárolni rá nagyon sokba kerülne.

2000. február 19.

Hosszas szenvedés után elhunyt Molnár Dénes tanár, grafikusművész, Vadasd és vidéke népi kultúrájának kitűnő ismerője, aki 1947. július 22-én született Vadasdon. Végakarata szerint 32 darab színes grafika, festmény és metszet maradt a falunak, hogy később – az anyagi lehetőségek megteremtése után – állandó képtár nyíljon a helyi iskolában.

2000. február 20.

A következő napirendi pont a falutalálkozó előkészítése. Székely Ferenc indítványozására ebben az évben is meg kell szervezni és tartani a falutalálkozót. A legalkalmasabb időpont augusztus 5-ke lenne.

Elnök-lp. megkérdezi az aa.-at, ki, kit hívjon meg az egyházi méltóságok közül. Mindenekelőtt Nt. Csiha Kálmán püspök urat kérjük a fő szolgálat végzésére, hangzik a javaslat.

Elnök-lp. minél előbb meghívja püspök urat erre az alkalomra és a válasz után kihirdeti a gyülekezetnek a falutalálkozó időpontját.

Madaras Lajos aa. javasolja, hogy az orgonát meg kellene javíttatni a falutalálkozóra.

A falutalálkozóra ki kellene cserélni a kézimunkát a padokról – hangzik a javaslat Székely Ferenc aa. részéről. Lp. beszámol röviden, hogy fentnevezett aa-val több helyen is megfordult ebben az ügyben.

Határozat születik, hogy ezt a kérdés a presbitérium bízza a nőszövetségre.

A következő napirendi pont a torony ablakainak beborítása dróthálással, hogy a madarakat kizárjuk, illetve a harangok karbantartása. Állítólag a harangok kezdenek megrepedni, amióta átszerelték és az ütőket kicserélték.

Kutasi Dezső, Madaras Lajos aa. fölmege a toronyba megvizsgálni a harangokat. Az egyiken hajszálvékony repedés észlelhető, de az sem biztos, hogy repedés. Szakember kellene megvizsgálja, hogy repedt-e a harang?

2000. április 9.

A jelenlegi anyagi helyzet lehetővé teszi, hogy a lp. rendszeresen felvegye a fizetését, bár az egyházfenntartói járuléknak csak kis százaléka folyt be a pénztárba.

A gyűlés következő pontja, Szilágyi János presbiter kérését ismerteti az elnök-lp. Szilágyi János telke szomszédságában van a templomhoz vezető lépcsőfeljárat, ahol a lépcsőt fenyőfák szegélyezik. A közelmúltban dúló vihar miatt az egyik fenyőfa megdőlt, és nagyon veszélyezteti a telken lévő épületeket. A kérsben fent nevezett aa. még a köv. három fenyőfát is veszélyesnek tartja. Kéri a presbitériumot, hogy mielőbb oldják meg ezt a kérdést, vágassák ki a fákat, ill. a döntés után írásban válaszoljon az egyházközség a kérésére. Az a határozat születik, hogy a megdőlt fát az egyházközség kivágtatja, a következő három felől döntsön a közgyűlés.

Elnök-lp. bejelenti, hogy személyében kívánta a nyárádkarácsonyfalvi gyülekezet a lp. állást betölteni. A választás megtörtént, a fellebbezési idő lejárt, de még az átadás időpontját nem lehet tudni.

2000. május 1.

Megszűnik az ámv-farm, a földek visszakerülnek magántulajdonba.

2000. augusztus 5.

1981 és 1990 után harmadik alkalommal szerveznek falutalálkozót Vadasdon, ahová a falu szülőiteit, azok rokonait, hajdani itt lakókat illetve a faluval kapcsolatot tartó személyeket hívták meg. Az ígét nagytiszteletű D. Dr. Csiha Kálmán, az Erdélyi Református Egyházkerület püspöke hirdette.

Délután, a helyi általános iskolában Sándor János székelyszentistváni fafaragó művész címer-kiállításának megtekintése és a Molnár Dénes Képtár megnyitása szerepelt a programban. A nagyszámú jelenlévő közt volt D. Dr. Csiha Kálmán püspök, Csalóka Zoltán esperes, a művész rokonai, meghívottak, falusfelek, a makfalvi Nagy Pál alkotótábor tagjai, a hazai írott és elektronikus sajtó, a Duna

TV. Avatóbeszédet mondott Kiss Dénes hármásfalusi református lelkész és Székely Ferenc, a képtár szervezője és vezetője.

2000. szeptember 1.

Jakab Viktor személyében új lelkész kerül a faluba. Felesége, Jakabné Bákai Erzsébet, szilágyperecsenyi okleveles tanító. Jelenleg négy gyermekük van. Jakab Viktor idejében indul be Vadasdon a gyermekevangelizáció, házi istentiszteletek, a külmisziós munka felkarolása, az egyházi kórus, fiatalok nyaraltatása egyházi táborokban.

2000. szeptember 27.

Első napirendi pont a presbitérium körzetesítése, a körzetek felosztása illetve a régi felosztás rekonstruálása, mely szerint:

kör. sz.	körzet	Felelős presbiter	Utcarész
I.	(Alszeg)	Tiboldi József	Szigeti Alberttől – Kutasi Irénig
II.		Simon Gy. Zoltán:	Csizmadi Gyula – Csiszér Albert
III.		Székely Ferenc:	Páll László – özv. Szilágyi Béláné
IV.		Páll László:	özv. Györfi Árpádné-özv. Szilágyi Mihályné
V.		Györfi Dezső:	Szilágyi József – Bodoni Jolán
VI.		Madaras Lajos:	Simon Gy. Gyula – Magyarai Károly
VII.	(Havadi utca)	Bodoni Mihály:	Páll Jusztina – Simon Kálmán
VIII.		Kutasi Gyula:	Sárosi Kálmán – Kutasi Dezső
IX.		Kutasi Dezső:	özv. Harcsás Istvánné – ifj. Szilágyi János
X.	(Felszeg)	ifj. Györfi László:	ifj. Soó Imre – Ref. parókia
XI.		id. Sárosi Sándor:	özv. Ádám Jánosné – id. Sárosi Sándor
XII.		Velencei Szilárd:	id. Györfi Imre – Kiss János

2000. október 25.

Elnök-lp. közli özv. Györfi Imrénének ama kérését, hogy halottak napján szólaljanak meg a harangok a halottak emlékére (Havadtón már szokásban van). A presbitérium elfogadja, megszavazza.

2000. december 30.

Elnök a lelkesi jelentés alapján beszámol az elmúlt esztendei gyülekezeti életről, ismertette a népmozgalmi adatokat, a gyülekezet lelki

életét valamint anyagi helyzetét. Örömmel nyugtazza, hogy az egyházközség lélekszáma a tavalyi évhez képest nem apadt, hanem 2-vel gyarapodott. Hála Istennek, többet kereszteltünk, mint amennyit tetettünk. Így a gyülekezet lélekszáma 417.

Továbbá ismerteti a gyülekezet anyagi helyzetére vonatkozó zárótételeket, amelyek a következők:

Bevétel:	63.426.118 lej
Kiadás:	42.631.101 lej
Egyenleg:	20.795.017 lej
<u>Ebből csekk +bank folyószámla:</u>	<u>16.554.121 lej</u>
készpénz:	4.240.896 lej

Sikó Sándor aa. vállalta a harangozást, aki jelen van e gyűlésen, s aki hajlandó a jövő évre is vállalni a harangozást a következő feltételek mellett: 30 ár földterület a Koncsod-beli földből (1 ha 20 ár) megszántva, megtárcsázva valamint a Péter kerti kaszálót. Ha gazdajegyet adnak, kéri az azt megillető területre eső részt. Továbbá kéri a harangok karbantartását.

Presbitérium fent nevezett aa. kérését jóváhagyja a következő követelmények mellett:

1. Pontos harangozás
2. A templomlépcső tisztántartása (a szőnyegmosást a konfirmálók és a nőszövetség elvégzi).
3. A templom fűtése (fa készen felvágva)
4. A templom takarítása.

Ha nem egyháztagoknak harangoz, 50.000 lejt kötelesek fizetni a harangozónak és 50.000 lejt az egyházközségnek (15 percnyi harangozásért).

Felvetődik a sírhely ásásnak a kérdése azok részére, akik felekezeten kívüliek, de a temetőbe akarnak temetkezni.

Miután a presbitérium megvitatta a kérdést, jövő évre 2.000.000 lejben állapodtak meg.

2001. január 28.

Kovács János ny. lelképásztor temetése a vadasdi templom déli bejárata előtt fenntartott családi sírkertben. 1943-tól 1977-ig volt Vadasd közsizteletnek örvendő, megbecsült lelkésze. Feleségével 1979-ben

költözött Szovátára, s élete végéig ott élt.

A könyvek nagy szerelmese volt: az ő idejében kerülnek bekötésre az egyház levéltárában őrzött egyházi könyvek, nyilvántartók, amelyeket nagy odaadással kezelt és rendezett. Az egyház levéltárában máig fennmaradt gépirata, jegyzetei, arra engednek következtetni, hogy rengeteg időt szánt a múlt kutatására, az egyháztörténet felfedezésére és ezek kötetbe való gyűjtésére. Sajnos, dokumentum értékű kézirata máig kiadatlan.

2001. július 22.

Elnök a presbitérium elé terjeszti az 1200 DM kérdését, ugyanis a jövő évtől az EURO fogja felváltani a DM-t. Addig intézkednünk kell! Mi legyen a márkával? Váltjuk be az egészet lejre és tegyük be a CEC-be a többi mellé (16.500.000 lej) vagy dollárba váltjuk? Páll László és mások javaslata, hogy lejbe, és tegyük be a CEC-be.

2001. szeptember 30.

Elnök-lp. örömmel számol be a holland testvérek által adományozott segélyadományról, mely 2700 \$ (dollár). Ismerteti, hogy a falu részére a gázvezetésre is adtak 1800 \$-t. A valuta kezelésével és felhasználásával a lelkipásztor, a gondnok és Madaras Lajos presb. bízott meg. Elnök a presbitériumhoz intézi a kérdést a parókia javítására való fa és cserépanyag megvásárlásával kapcsolatban, elmondva azt is, hogy a holland vendégek kikötötték: ha nem használjuk a közeljövőben valutát, akkor szigorúan bankban kell tartani.

Madaras Ferenc véleménye szerint azonnal meg kell vásárolni az anyagot. Az egész presbitériumnak is az a véleménye, hogy az infláció miatt is, meg amiatt is, hogy rizikóval járhat valutát a bankban tartani, de takarékbán tartani is. Amint lehet, meg kell venni. Elnök kijelenti, hogy majd az anyag megvásárlásakor szüksége lesz Tiboldi József közreműködésére. Addig érdeklődni fog Kelementekén meg Havadtón a Kosárgyárnál az anyag (fa) beszerzése végett, valamint a cserép felől Havadon.

Elnök szomorúan közli, hogy elrepedt a nagyharang, ami észrevehető volt az utóbbi harangozásnál. A Presbitérium sajnálattal veszi tudomásul és tanácskozni kezd afelől, hogy mit lehetne tenni.

Kutasi Dezső na. úgy emlékszik, hogy Erdőszentgyörgyön is történt

hasonló eset régebben. Arra kéri a lelkipásztort, hogy érdeklődjön utána.

2001. október 16.

Tárgyaltatik a nagyharang megjavítása. Amint az köztudott, megállapított tény, a nagyharang el van repedve, legutóbbi harangozásnál már a hangja is nagyon elment. Elnök-lp. tett lépéseket, érdeklődött, több szakember véleményét kikérve és összegzősképpen az állapítható meg, hogy ezen csak az újröntés segít! Holland testvérektől már nem kis segítséget kaptunk erre az évre, s különben sem várhatunk mindent tőlük. A harang ügy az egész gyülekezet ügye kell legyen!

A presbitérium a tanácskozás során arra dönt, hogy az ügyet a közgyűlés elé kell tárni. Feltétlenül szükséges lesz kiróni minden egyházfenntartó személyre 100.000 lejt, emellett még igénybe kell vennünk a Vadasdról elszármazottak támogatását is, amint hasonló eset máskor is volt.

Elnök a presbitérium elé tárja a fűtésre való tűzifa beszerzését. Amint az köztudott, eddig is a parókián eltűzelendő fának 1/3 részének költsége az egyházközösséget terheli, 2/3 rész pedig a lelkipásztort. Itt azonban megjegyzendő, hogy az elmúlt télen is a parókiáról vittünk fát a templomhoz.

Tény, hogy egyre hidegebb az idő, szükség van fára, amiből azonban már nem sok van tartalékban.

Tanácskozás következik, majd döntés születik, mely szerint a következő szombaton meg fog történni a fahordás, amennyiben sikerül az erdőszel is intézni a dolgot. Bodoni Mihály aa. jönne motorfűrésszel és traktorutánfutóval és még addig megpróbálunk egy-két szekerezt is keríteni.

Végül tárgyaltak a cserép beszerzéséről. Presbitérium fontolgatja, honnan érdemesebb cserepet vásárolni, végül úgy dönt, hogy Havadon Mihály Mártontól kell rendelni 3000 db. betoncserepet és 200 db. kupást. Az épület északi részére a meglévő régi (hódfarkú) cserépből annyi marad, amennyi kell.

2001. november 21.

Tárgyaltatik az egyházközösség erdejének a visszaigénylése. A vadasdi egyházközösségnek volt 19,84 ha erdeje, amely visszajár. A probléma az, hogy

ott akarják visszaadni az egyháznak, ahol néhai Sántha József kántortanítónak szántóterülete volt. Azt beültették fenyővel, de gyenge minőségű fa, sem épületanyagként nem való sem semmiképpen nem lenne kifizetődő az egyház számára. Kutasi Dezső aa.-nak az a véleménye, amit oszt a presbitérium is. Hallani sem akar arról, hogy a fent említett Szénégetőbéli erdőterületet mérjék vissza.

Bácsiból akarja a presbitérium visszaigényelni az erdőt. Mivelhogy az őrzést meg egyebeket is fizetni kell, nem mindegy, hogy honnan kapja vissza az egyház.

Kutasi Dezső aa. előterjeszti az erdőbizottság megalakításának szükségességét. Az erdők visszaigénylése csak úgy történhet meg, ha mind az egyházi erdőbizottság, mind az egyéni, mind a Polgármesteri Hivatal közös megállapodásra jut.

Tárgyaltatik a harangozói szolgálat betöltése a jövő évben.

Elnök-lelképásztor megkérdezi Sikó Sándor aa.-t, hogy vállalja-e a jövő évi harangozást és milyen javadalom-feltétel mellett?

Sikó Sándor aa. kéri a Péter-kerti kaszálót, valamint a Koncsod-beli föld egész belső felét (az úton belül).

A harangozó kötelességével kapcsolatban többen hozzászólnak. A következő kötelességeket állapítva meg:

1. Pontos harangozás.
2. Takarítás a templomban és a templom körül.
3. Tűzrakás (felvágott fa biztosítva).
4. A torony takarítása (legalább kétszer évente).
5. Felmondási határidő 30 nap.

2001. december 30.

Elnök örömmel számol be, ismertetve a népmozgalmi adatokat, elmondva, hogy a lélekszám nem apadt, hanem maradt 417. Noha volt kiköltözés is, de többet kereszttünk, mint amennyit tetettünk.

Elnök Isten iránti hálával tekint vissza az eltelt évre azért is, mert sikerült az elrepedt nagyharangot a gyülekezetnek újraöntetnie Marosvásárhelyen a CUBIMETAL cégnél Balogh József öntőmester műhelyében.

A 240 kg-os nagyharang újraöntéséhez a hívek adományokkal járultak hozzá, a faluból elszármazottakkal együtt. Összesen begyűlt 27.000.000 lej.

2002. április 19.

A tanácskozás során a presbitérium úgy dönt, hogy a traktort, a kaszagépet, az utánfutót eladja, mert jelen helyzetben semmi hasznot nem lát az egyház belőlük. Az árverésről azután lehet szó, miután minden hazakerül a parókia udvarára. Páll Zoltán felszólíttatik, hogy a hónap végéig szerelje össze a traktort és hozza vissza. Ugyancsak gazdasági ügyként tárgyalatik a földház kérdése. Ezután sincs semmi haszon évek óta, el kell adni, elnök lelkipásztort megkéri, hogy érdeklődjön a földház ára felől.

Elnök kéri, hogy a presbitérium határozza meg ez évre az idegenek részére való esetleges harangozási díjat.

Megállapodás történik a következőkben: 125.000 lej illeti a harangozót
125.000 lej pedig az egyházat

Összesen: 250.000 lej

Tárgyalatik továbbá a sírhely árának megszabása olyanok részére, akik nem egyháztagok nálunk, sem nem tudják igazolni, hogy mint nem Vadasdon élő, de máshol rendszeren nyilvántartott fizető ref. egyháztagok voltak.

Utolsó kényes ügyként tárgyalatik a virrasztókban való kártyázás ügye. Elnök-lp. – hivatkozással a felsőbb egyházi rendelkezésre – mely szerint helytelen, meg nem engedett gyakorlat, kijelenti azt, hogy ez mindenre vall, csak keresztyén erkölcsre nem, és csak azzal a feltétellel megy el ezután bármely virrasztóba szolgálatra, ahová hívják, ahol kezeskednek afelől, hogy nem lesz kártyázás! „Két úrnak nem szolgálhatunk”. Vagy Isten igéje, vagy a kártya! Többen érveket hoznak fel arra hivatkozva, hogy ez régi szokás. Erre elnök azt feleli, hogy sok más gyülekezetben kiiktatták a kártyázást, s a kaláccsal és pálinkával való kínálat (1 pohár) is a végén történik.

A lelkipásztor mindenkinek ugyanúgy elvégzi a temetési szolgálatot, de virrasztóba csak a fentiek betartásának feltételével megy el. Ahol a kártyázás s a pálinkázás már javában folyik, ott a lelkipásztornak Isten Igéjével nincs mit keresnie!

2002. július 3.

Tárgyalatik a parokián végzendő tetőjavítási munkálatok kiadása.

Jelen van Nagy Béla havadtői ácsmester, mint vállalkozó.

Nagy Béla 25.000.000 lejt kér a tető lebontásáért és az új gerendák felrakásáért, valamint az új tetőzet elkészítéséért.

Többen hozzászólnak, véleményük szerint sokallják a kért összeget. Végül megszületik az egyezség a presbitérium és Nagy Béla között, 23.000.000 lejben. Ebből 10.000.000 lejt előlegbe fizet az egyházközség.

A munka elkezdésével kapcsolatban fent nevezett aa. úgy nyilatkozik, hogy július 20-án megkezdheti a bontást. Az időjárástól függ. Két embert küld a bontásra, és amellet közmunka igényeltetik. A presbitérium kérése, ha elkezdődik a munka, akkor minél hamarabb véghez kell vinni, ez ügyben intézkedik is a közmunka megszervezésében. A vállalkozó úgy nyilatkozik, hogy a munka megszervezésében, a bontáson kívül és a cserepek kéz alá adásán kívül, mindent ő végez az ő munkásaival. Elnök-lp. kérdése a vállalkozóhoz, hogy milyen anyagot kell még beszerezni a meglévőön kívül? Nagy Béla elmondja, mik szükségesek még, elnök feljegyzi, további intézkedés végett. Ezután következik a presbitérium és a vállalkozó közti szerződés megkötése.

Elnök ismerteti az erdő visszaigénylésének problémáját, amely elég hosszas procedúra, s amíg az le nem bonyolódik, addig tűzfát nem lehet hozni.

2002. augusztus 6.

*Vadasdra látogat Sütő András és felesége (Marosvásárhely), Ablonczy László és felesége (Budapest), Márkus Béla és felesége, Cs. Nagy Ibolya (Debrecen). Ez utóbbi író nő egy hónappal korábban a budapesti Reformátusok Lapjában ismertette a *Jeles napok, ünnepek, szokások Vadasdon* c. kötetet, *Láttelek Vadasdról* címmel. Ebben írta: „Minél erősebb az egyénben, a közösségben az egyházhoz fűző kapocs, annál gazdagabb, élőbb a hagyományokból táplálkozó szokásrend is”.*

A jeles vendégek meglátogatták a falut és a Molnár Dénes képtárat.

2002. augusztus 8.

A közbejött beázás miatt (a parókián a nagy- és hátsó szoba, valamint a veranda) a lelkesi lakás rendbehozatala többre kerül, mint amit a holland segélyként kapott pénzből (2700\$) fedezhetnének. Éppen ezért, elnök javaslata szerint, 50.000 lej hozzájárulásra lenne szükség minden

egyházfenntartó tagtól.

A presbitérium megvitatja a kérdést, mérlegeli a dolgot, majd amellett dönt, hogy kilátásba helyezi az 50.000 lej kirovását. Végző döntést ez ügyben a közgyűlés fog hozni.

A parókia csatornázatát Ötvös Lajos helybéli bádogos vállalja el, aminek ára 20.000 lej méterenként.

2002. szeptember 12.

Elnök előadja a temetési zászlók használatának szabályozását. Visszatetszőnek tartja, hogy 60 éven felülieknél is viszik a kék zászlókat. Madaras Lajos szerint hagyni kell azoknak, akik úgy óhajtják. A presbitérium többsége azonban úgy vélekedik, hogy 60 éves korig illik a kék zászló.

2002. október 27.

Első pontként tárgyalatik a parókián elvégzett munkálatok számbavétele. Elnök-lp. Isten iránti hálával számol be az eddig elvégzett munkálatokról, nevezetesen: a parókia új tetőzete, valamint belső javítások (gipszkartonozás, vakolat javítása, glettolás, diszperzittel való festés, valamint a nagy- és hálószoba parkettjének csiszolása és lakkozása, a többi helyiségekben pedig meszelés).

2002. december 30.

Tárgyalatik a jövő évi harangozás ügye. Elnök megkéri id. Sikó Sándor aa.-t, hogy mondja el, vállalja-e, és milyen feltételek mellett?

Id. Sikó Sándor keveselli a tavalyi bért, tekintettel arra, hogy az elmúlt esztendőben csak kötéllel kellett harangozni (a kisharang hol működik villannyal, hol nem, a nagyharang villamosítása pedig kudarcba fulladt). Tekintettel a fenti helyzetre, kéri, hogy az egyházközség 30 ár földet az úton belüli Koncsodban szántasson meg, ezenkívül a Péter-kerti kaszálót valamint két zsák műtrágyát kér az egyházközségtől. Id. Sikó Sándor követelését többen sokallják, felvetődik közben az a kérdés is, hogy mint régebben, nem lehetne-e kiróni a hívekre gabonás képét? Elnök szerint néhány kupa kukoricát mindenki meg bírna adni a harangozónak. Id. Sikó Sándor ebbe is beleegyezne, viszont a presbitérium álláspontja – mint sok más dologban – ebben sem egységes, többen kétségüket fejezik ki afelől, hogy ez a módszer beválna, hivatkozva arra, hogy az elmúlt időkben sem akarta mindenki megadni a gabonát.

2002. december 30.

Elnök ismerteti az egyházközség anyagi helyzetét, előrebocsátva, hogy a pénztárnapló még nem rakatott le, mivel a jövő évtől kötelező módon áttérünk a román nyelvű könyvelésre, s addig is, akik még elmaradtak az egyházfenntartói járulék befizetésével, amíg tart a magyar nyelvű nyugtatómb, addig úgy nyugtázzák magyarul.

2003. február 16.

Elsőként tárgyalatik a mezőgazdasági gépek és fóliaváz eladása. Amint az ismeretes, az utóbbi években az egyházközség semmi hasznot nem látott belőlük, ami az egyházközség anyagi helyzetét előbbre segítette volna. Páll Zoltán visszahozta a traktort a parókia udvarára, de nem üzemképes állapotban. hiányzik róla egy csonó alkatrész, lámpától-kontaktházig, akkumulátor, az első kerék is defektes stb.

Elnök-lp. javasolja, hogy a presbitérium tűzze ki az árverés idejét és szabjon kikiáltási árat a gépeknek illetve a fóliaváznak. Sokáig néma csend a válasz, niemigen szólnak hozzá, végül Elnök unszolására megállapodás jön létre, mely szerint:

1. A traktor és a hozzá tartozó eke kikiáltási ára 10.000.000 lej
2. A kaszagép kikiáltási ára 3.000.000 lej
3. Az utánfutó kikiáltási ára szintén 3.000.000 lej

Tárgyalatik a fóliaváz eladása is, pontosabban elárverezése. Madaras Lajos aa. szerint, ha lehet, úgy adjuk el, hogy ne menjen ki a faluból. Ezért ki kell kiáltani, hátha lenne rá jelentkező.

Elnök felkérésére a presbitérium kikiáltási árat szab: 15.000.000 lejt, ha pedig idegen venné meg, akkor 20.000.000 lejt szab meg.

Tárgyalatik még a templom melletti popiomfák kivágása és eladása, tekintettel arra, hogy a templomot veszélyeztethetik, azon kívül pedig sokat szemetelnek, megtöltve a templom csatornáját. A presbitérium egyetért a fák kivágásával és eladásával, ha valaki vállalkozna rá.

Végül elnök szorgalmazza a házi istentiszteletek tartását azon öregek, rokkantak számára, akik nem tudnak eljönni a templomba.

2003. március 30.

Elnök közli a presbitériummal, hogy holland importruha segély fog

érkezni a gyülekezetbe pár napon belül. Értésülés szerint 1500 kg-nyi szállítmányról van szó, amely 6 palettát tesz ki. Előre kéri a presbitériumot a szállítmány lerakásában, majd a szétosztás megszervezésében való részvételre.

Megvitatásra kerül az ügy, egyesek amellett vannak, hogy a parókián lenne jobb, mások viszont – és többen amellett döntenek –, hogy a kultúrotthonban bonyolódjék le a dolog. A továbbiakat illetően, hogy hogyan készüljenek el a csomagok egyházfenntartó tagonként, a lelkipásztor ígéri, hogy pontos kimutatást készít. A csomagkészítésben – ruháról lévén szó – az asszonyok közreműködésére feltétlenül szükség lesz.

A magyar igazolvány igényléséhez szükséges igazoló-nyomtatványokat az egyházközség fénymásoltatta és ingyen átvehetők.

Elnök emlékezteti a presbitériumot, hogy bár Isten kegyelméből a múlt évben a parókia új tető alá került, ez még nem jelenti korántsem azt, hogy mindent elvégeztünk. A padlás is még lepadolásra vár, és még rengeteg dolgot kell onnan eltakarítanunk. Ránadásul itt van a tavaszi szántás-vetés ideje.

A gondnok javaslata ezt esős időben végezzük, amikor más munkát nem lehet végezni, a padlást padolni viszont akkor lehet.

2003. május 18.

Elnök kifejti javaslatát a parókiára való központi fűtés beszerelésével kapcsolatban, hogy így gazdaságosabb lenne a fűtés, mintha a gázt külön-külön vezetnének a kályhákba. A csemepekályhákat pedig meg lehetne hagyni fával való fűtésre, amikor nagy hidegek lesznek.

Elnök-lp. kifejti azon reménységét, hogy ha jönnek a holland testvérek, és meglátják az eddig elvégzett munkálatokat, talán ők is fogják támogatni az ügyet a templomi fűtés megoldásában.

2003. július 20.

Madaras Ferenc aa. szerint legsürgősebben a harangok árammal való működtetését kell megoldani.

Bodoni Mihály aa. felveti a templomi feljáratú lépcső vaskarazattal való ellátásának fontosságát. Kutasi Dezső aa. is azon állásponton van, hogy a harangokat és a toronyba való feljáratot kell megjavítani elsősorban.

Tiboldi József vállalja a feljáró lépcső lerögzítését illetve a hiányzó deszkázat pótlását.

Székely Ferenc aa. szerint a harangállvány megjavítása is szükséges. Szerinte a sorrendben ez is az elsők közé tartozik.

Elnök-lp. jelzi, hogy az irodán ki kell cserélni a cserepek egy részét.

Tiboldi József aa. vállalja a cserépforgatást is.

Id. Kutasi Dezső aa. bejelenti presbiteri tisztségéről való lemondását, hivatkozva leromlott egészségi állapotára, valamint arra, hogy így nem tud presbiteri esküjének eleget tenni, amit lelkipásztor és a presbitérium – sajnálattal, de megértéssel – tudomásul vesz.

2003. november 22.

Elnök örömmel nyugtázza, hogy a harangok ismét elektromágneses meghajtással működnek, noha a nagyharang – annak ellenére, hogy a felszerelésén sokat módosítottak – nem szól elég erőteljesen, a kicsihez képest. A szakemberek szerint erősebb tekercsre lenne szükség. Elnök véleménye szerint, ha még néhány (1-2) millió lejjel többet is kellene kiadni, megérné pontra tenni a harangok működését.

Közben elmondja, hogy Páll Mihály megyebíró aa.-val volt Tar Bélánál, az erdőszentgyörgyi gázvállalat főnökénél, de a templomba való bevezetés nem kis akadályba ütközik. A jelenlegi normáknak nem felel meg az, ahogyan évekkel ezelőtt a PVC csövet beletették a földbe, igen vastag is a cső, és a szabályzótól (bransament), melynek szigorúan az út mellett kell lennie, csak vascsővel lehet felvezetni a templomig. Ez természetesen elég nagy összeget jelent.

Jelenlevők úgy döntenek, hogy előbb a parókiára legyen bevezetve a gáz, és a központi fűtés készüljön el. A templom részére pedig egyelőre nincs más elképzelés, mint egy újabb faeladás (az erdészeti üzemterv függvényében természetesen). Székely Ferenc kéri, hogy a télire legyen biztosítva a tűzifa a templomnak. Lelkész elnök ígéri, hogy a Péter-kerti száraz ágakat összevágatja, és a konfirmándusokkal felhordatja, addig is, amíg hozódik tűzifa.

A presbitérium szerint a harangozói szolgálathoz tartozik a tűzgyújtás is, amire id. Sikó Sándor aa.-t figyelmeztetni kell.

Elnök ismerteti a presbitériummal, hogy november 23-án kerül sor Isten segítségével az idősek vasárnapjára.

Ez alkalommal Gazda Benedek nyug. lp. fog szolgálni. Egyben kéri a presbitériumot, hogy legyen aktív résztvevője a gyülekezetben történő

minden eseménynek. A presbitérium legyen előljáró jó példával, buzdítson másokat az istentiszteletek látogatására, s örködjön egyházunk törvényes előírásainak betartására.

2003. december 30.

Elnök kéri a presbitériumot, hogy az óévi istentisztelet alkalmával minden igyekezetét vesse be a petárdázás megállítására.

A gyűlést áldással berekeszti.

2004. január 8.

Felvetődik az a kérdés, hogy idegenben elhaltak esetében, ha a hozzátartozók kérik a temetés napján a harangozást, mennyi legyen ez évben a harangozási díj? Vagy lehet olyan is, hogy a halál beálltakor kérik a „szaggatást”.

Tárgyalás után a következő döntés születik:

Ha csak a temetés napjára kérik a harangozást, akkor 300.000 lejt kötelesek fizetni, amiből 150.000 lej a harangozóé és 150.000 lej az egyházközségé. Ez esetben a harangozás ideje 10 perc. Ha pedig a halál beálltakor is kérik a harangozást (szaggatást), akkor még 100.000 lej kell fizessenek, melynek fele, azaz 50.000 szintén az egyházközségé és 50.000 lej a harangozóé.

Elnök-lp. közli, hogy Bodoni Levente a templom részére hozott az egyház erdejéből egy székér akácját a templom fűtésére.

2004. február 5.

Elnök ismerteti az új lakásszerződésre vonatkozó rendelkezést.

E szerződés szerint a lelkészi lakást, gazdasági épületeket, garázst a lelkipásztor használja. A lelkészi lakás külső javítása, karbantartása az egyházközség kötelessége, a belső javítások viszont, mint a meszelés a lelkipásztorra tartozik mindaddig, amíg az ő használatában van.

Végül elnök ismerteti a nagyharang villannyal való működtetéséhez szükséges újratekercselés és újraszereelés költségét, ami 4.000.000 lej. Istennek hála – jól működnek villanyáram meghajtással, s a déli harangszó sem marad ki, miután időrelével be van állítva.

2004. május 19.

Elnök a mai gyűlés egyetlen napirendi pontjaként a presbitérium elé terjeszti a mai napon elhunyt Gábor Tibor temetésének kérdését. Fent nevezett néhai cigány aa. vadasdi születésű, aki a faluból régebben elment.

Évek óta vak és süket, akit családja elhagyott, utóbbi időben Ötvös Lajosnál élt, egészen a ma bekövetkezett haláláig. Egyházfenntartói járulékot egyáltalán nem fizetett, nincs nyilvántartva egyháztagként. Elnök-lp. szerint figyelembe kell vennünk, hogy fogyatékos volt, mint ahogy vannak hasonló esetek, és azok is mentesülnek az egyházi köztelherviselés alól. A jelenlevők úgy döntenek, hogy az elhunyt hozzátartozói, rokonai ez esetben a temetés feltételéül 1.500.000 lejt kötelesek fizetni. Györfi László harangozó aa., tekintettel az elhunyt és hozzátartozói, rokonai szerencsétlen, nyomorult állapotára, ez esetben ingyen vállalja a harangozást, amit a presbitérium köszönettel vesz tudomásul.

2004. április 20.

Tárgyalatik a holland segélyszállítmány felleltározása és kiosztása az egyházköztség tagjai között. Elnök-lp. felkérésére a jelenlevők (14-en) számba veszik a szállítmány mennyiségét. Székely Ferenc jegyző feljegyzi minden élelmiszer, ill. háztartási cikknek a darabszámát. Miután mindezek számba vétettek, megállapodás történik afelől, hogy először legyen az élelmiszer, ill. egyéb fogyasztási cikkek (sampon, mosószer) szétosztása, a ruhanemű értékelésére később kerül sor. Feltevődik a kérdés, hogy mivel vannak többen vannak hátrálékosok, milyen kritérium szerint kaphatnak, illetve nem kaphatnak az érintettek? Tanácskozás során azon döntés születik, hogy akik 2000-ig kifizették az egyházfenntartói járulékot, kapjanak, akik az évtől visszamenőleg el vannak maradva, nem jár.

2004. június 7.

Tárgyalatik a templomon tűz által esett rongálódások kijavítása, valamint a portikus és a torony előtti bejárat kimeszelése, más kisebb megrongálások kijavítása, melyért Tar János vállalkozó 5.000.000 lejt kér.

Elnök-lp. elmondja, hogy van ígéret a holland testvérek részéről a templom gázzal való fűtése megvalósításának támogatására. A múltkori élelmiszermennyiségből befolyt pénzből elnök vásárolt az iroda részére egy magyarországi gyártmányú FÉG konvektort. A templom fűtését illetően pedig érdeklődött Demeter József szászrégeni lelkipásztornál, akinél importált fűtőtestek lerakata van.

2004. augusztus 30.

Elsőként tárgyalatik a földgáz bevezetése a templomba. Elnök-lp. külön köszönti Veress Gergely polgármestert, s egyben köszönetet mondva azért,

hogy jelenlétével megtisztelte a vadasdi presbitériumot. Elnök-lp. előtárja a gázvezetéssel járó bonyodalmat, amely már nem meglepő, hiszen a gáz parókiára való bevezetése alkalmával is voltak zűrök amiatt, hogy Tar Béla, az erdőszentgyörgyi LETAR CONS SRL főnöke önkényesen szabta meg az árat.

Veress Gergely polgármester köszönti a megjelenteket. Az ő ajánlata, hogy a lelkipásztor és néhányan a presbitériumból menjenek el Tar Bélához, és meg kell próbálni kiegyezni vele, legfennebb 350.000 lej/folyóméter. (ebbe beleértve az anyag + munkadíj.) A presbitérium ezt elfogadja, és eszerint jár el

Elnök kéri a presbitériumot, hogy hozzon döntést ama kérdésben, hogy az ekléziát követő házasulandókat a templomban lehet-e esketni, vagy csak a lelkészi irodán? A kérdés megtárgyalása után, a presbitérium álláspontja, hogy csak az irodában lehet ilyen esetben esketni. Elnök örömmel számol be a templomi (nagy) orgona feljavításáról, mely már használható, és a gyülekezet kántornője már azon játszik. Elnök előtárja Györfi László harangozó ama kérését, hogy a presbitérium pótolja meg bérét, mivel most az orgona fújtatása is rá hárul.

Ez is megvitatásra kerül, majd megegyezés történik a presbitérium és Györfi László közt, mely szerint ez évben Györfi László az orgona fújtatásáért minden hónapban kap még 350.000 lej pótlékot.

2004. október 28.

Elnök-lp. sajnálattal tárja a presbitérium elé, hogy már másodszor teszik nagyhétre az esküvőt. A lelkipásztor nem tudta lebeszélni erről a házasulandókat, akik határozottan állítják, hogy ezen már nem tudnak változtatni, tekintettel arra, hogy a meghívók is ki vannak küldve, no meg a zenészek beprogramálva stb. Mégiscsak nagy dolog, hogy az egyházat ennyibe sem veszik egyesek, nem tartják tiszteletben a rendet, fegyelmet.

Elnök kijelenti, hogy tekintettel a múltkori eseményre, amikor ugyan megeskette az ifjú párt egy héttel a lakodalom előtt, de a lakodalmat mégiscsak új zsenge szombatján tartották, többet nem oszt úrvacsorát ilyen esetben. Így tehát – az esperesi jóváhagyás mellett – ádvént második vasárnapján osztunk úrvacsorát. Elnök-lp. fénymásolatot készítettett a fontosabb egyházi rendszabályokról, amelyeket vasárnap szét fog osztani. A presbitérium az ügyet megtárgyalva egyetért a fentiekkel, kikötvé azt, hogy ez egyben legyen ultimátum. A továbbiakban nagyhétben nincs esketés, sem úrvacsora elhulasztása egy héttel!

2005. február 3.

Elnök-lp. a presbitérium figyelmébe ajánlja a kölcsönös segítség beindítását olyan esetekben, amikor valakinek a faluban nagyobb kára esik. Már volt rá eset (szép példa), hogy valaki a faluból megindult az elmúlt héten, hogy gyűjtsön egy családnak, ahol megdöglött a disznó. Nem lehet tudni, hogy kit, mikor és milyen kár ér, ezért jó hír lenne, ha az ilyen segélyezés szervezett formában működne. Az ügy megvitatásra kerül, mely során a jelenlevők arra az álláspontra jutnak, hogy valóban szükséges a fent említett dolog megszervezése, beindítása, ezt a presbitérium támogatja, de ezt nemcsak egyházi, hanem faluszinten kellene megszervezni.

2005. szeptember 1.

Befejeződik a vadasi művelődési otthon megnagyítása és korszerűsítése, amire közel félmilliárd lejt költött a havadi polgármesteri hivatal.

2006. július 7.

Elnök ismerteti, hogy a holland testvérgyülekezet 2000 eurót küldött, hogy a templomra termopan ablakokat tétessünk. A jelenlevők örömmel veszik tudomásul, s abban állapodnak meg, hogy érdeklődni kell több vállalkozó után, a további intézkedés már egy következő gyűlés napirendi pontja lesz.

2006. augusztus 16.

Az elnök ismerteti az Erdészeti Hivatal főnökének, Tudor Valentin Herleanak ama javaslatát, hogy az egyház erdejéből egy bizonyos, általuk megengedett mennyiségű fát lehetne értékesíteni (ti. az üzemterv múlt esztendővel lejár, az elkövetkező tíz esztendőre most készül, ami 700 lejbe kerül. Az erdő őrzetési költsége közel 1000,00 lej/év. Szóval jó lenne már csak a fenti költségekre nézve is, ha azok magából megtérülnének az erdőből. A kérdés megtárgyalása során az a javaslat születik, hogy a lelkipásztor vegye fel a kapcsolatot a göcsiekkel, Kovács Antal és Pécsi Domokos fakereskedőkkel, akik itt dolgoznak Vadasdon.

2007. február 1.

A lelkipásztor előterjeszti a gyülekezetben folyó, ez év március 5-9.

között tartandó evangelizációs hetet, melynek vendég-igehirdetője Bódis Miklós hátszegi lelképásztor lesz. Mint két évvel ezelőtt, végiglátogatnánk a gyülekezetet, ehhez szükség lenne kísérőkre. Elnök kéri azokat a presbitereket, akik nyugdíjasok és nincsenek délelőtti munkában, hogy vegyenek részt ebben, és javasolja, hogy a vendég-igehirdető lp. útiköltsége a begyűlő perselypénzből fedeztessék. A presbitérium a fentiekkel egyetért.

2007. július 4.

Tárgysorozati pont a holland segélyszállítmány szétosztása. Elnök javasolja, hogy mint máskor, is, előbb az élelmiszer (konzervek) és mosópor kerüljön kiosztásra, azután a bútorok elárverezése és a ruhanemű eladása (megárazva). Felkéri a presbitériumot a konzervek (zöldpaszuly, borsó) és a mosópor felleltározására. Az egyházfenntartó tagok száma 84 egész + 110 félbért fizető.

A felleltározás alapján a következő módon részesednek az egyháztagok:

egy félbér adag:	2 doboz mosópor	
	2 doboz zöldpaszuly-konzerv	
	5 doboz borsókonzerv	15 lej
egy egész bér adag:	4 doboz mosópor	
	4 doboz zöldpaszuly-konzerv	
	10 doboz borsókonzerv	30 lej

2007. november 14.

Elnök ismerteti ama felhívást, mely az OM Missziós Társaság mongóliai külmissziójának támogatására vonatkozik. Nevezetesen Szabó Attila jelenleg kiképzés alatt lévő misszionárius jelölt és felesége támogatásáról lenne szó anyagiakba. Űgyét Ötvös József a Marosi E. m. e. esperese és egyházkerületünk missziói előadója egyértelműen támogatja. Ti. hogy hivatalosan kibocsátott misszionáriusként mehessenek idegen népekhez. Egyébként Szabó Attila szeptemberben gyülekezetünkbe ellátogatott. A támogatási adományok begyűjtését ugyanis a Marosvásárhely X. Kövesdombi Egyházközség vállalta fel. Az ügy megtárgyalásra kerül. Megfogant annak gondolata, hogy negyedévenként lehetne, előre kihirdetve, hogy azt a bizonyos vasárnapi perselypénzt erre a célra fordítjuk.

Székely Ferenc aa. javasolja, hogy két évre negyedévenként 50 lej legyen a minimális összeg, ehhez jöhetnek még az önkéntes adományok.

Ebben történik a megállapodás, a presbitérium megszavazza.

A továbbiakban szóba került a templomfeljárat új kapu és kerítés elkészítésének ügye. Javaslat hangzik el, miszerint fel kellene venni a kapcsolatot Veress Benjámin rigmányi gáteressel és Szabó Béni erdősszel a fűügyben. Elnök javasolta, hogy a falutalálkozóra, amire tízévenként kerül sor, a gyülekezet egy szép székelykaput tudna készíttetni 2010-ig, ha nem is a legcifrabbat, lehet egyszerűbb is (kb. mint a havadi).

A tanácskozás során némelyek jelzik, hogy sokba kerül egy székelykapu, mindazonáltal a presbitérium egyetért abban, hogy ez illik a templom méltóságához. Erre valószínűleg csak a jövő évben kerül sor.

Székely Ferenc szorgalmazza az INERNET bevezetését a parókiára, amihez községi szinten indulásból 15 jelentkezőre lenne szükség. Lelkipásztor elnök is szükségesnek tartja, hiszen ma a hivatali ügyek is másképpen oldhatók meg, ha van egy e-mail cím meg egyéb.

Külön döntés nem születik, sem pro sem kontra vélemény nem hangzik el. Kutasi Dezső szól csak hozzá támogatólag az ügyet, ámbr az is igaz, hogy az ígéretek még nem tények. Fontos, hogy legyünk igénylők kellő létszámban. A többi azonban a Romtelecom-tól függ.

2008. július 15.

Elnök-lp. felveti a vadházasságban élők gyermekeinek keresztesési problémáját. Mint az köztudott, évekkel ezelőtt a vadházasságok visszaszorítására nézve a presbitérium hozott határozatot, mely egyházfegyelmi döntés szerint csak azon szülők gyermekeit kereszteseljük meg, akik keresztyén egyháztagsági kötelességeiknek eleget tesznek legalább annyiban, hogy törvényes házasságot kötve igénybe veszik annak megáldására az egyház szolgálatát. Persze még vannak más kötelességek is (lásd konfirmáció fogadalom: „... hűség, engedelmes, áldozatra kész híve leszek...”). Bizonyos esetekben annyit sikerült elérni, hogy többen megesküdtek, de még mindig elegenden vannak, akik vadházasságban élnek. (Olyanok is, akik közeli rokonság miatt törvényesen meg sem esküdhettek.) Vannak, akik lassan elérik a konfirmáló kort, de nincsenek még megkeresztelve. Mi legyen az eljárás, hogy kipécézés se legyen a gyerekre nézve?

Ifj. Kutasi Dezső javasolja, hogy az ügyet esetenként kell kezelni, és előzőleg a szülőkkel, presbitérium jelenlétében el kell beszélgetni. A presbitérium egyetért ezzel, s a vasárnapi istentiszteleten kihirdetésre kerül.

2008. augusztus 30.

A falu mellékutcait lekövezik s félig a temető utat is. Új híd készül Gorzsád pataka és Havad pataka felett, Vadasd alsó végében.

2008. november 12.

Elnök mintegy problémaként veti fel a temetési zászlók használata körüli zűrzavart, fonákságot, amit már többször tapasztalt. Pl. fiatalabb családok vagy volt családok emberek temetésén vitték a fehér zászlókat, amelyek használata csak gyerekek, házasság előtti fiatalok esetén jogos (ti. a fehér – a tisztaság, szüzesség kifejezője). Kéri a presbitériumot, hogy hozzon határozatot a zászlók használatának szabályozására nézve.

A következő határozat születik:

1. A fehér zászló használata 20 év alatti nőtlen vagy hajadon esetében jogos.
2. A kék zászlók használata az 50 éven aluli halottak esetében jogos.

Elnök-lp. elmondja, hogy noha ezt nem ő vezette be, hanem ezzel a rendszabállyal szembesült, amikor 2000-ben idekerült, mégsem volt ez minden presbiternél tudatos (volt, aki bizonytalanok álláspontot tanúsított afelől), hogy nemcsak az öngyilkosok nem vihetők templomba, hanem a vadházások sem, akik nem követtek eklézsiát, nem éltek a rehabilitáció lehetőségével. Hangsúlyozza egyben azt is, hogy ez a rendszabály általános más gyülekezetekben is. A presbitérium megerősíti ennek érvényét, így, akárcsak az öngyilkosokat, az olyan vadházás, (vagy más rendetlen előéletet élt) halottakat sem lehet templomba vinni, akik életükben nem követtek eklézsiát, nem éltek a bűnbánat, a Krisztusban való jóvátétel lehetőségével.

2008. december 30.

Elnök-lp. ismerteti az elmúlt év népmozgalmi adatait, a lelki életet valamint az anyagi helyzetet: Sajnos, ez esztendőben is apadt a lélekszám. Volt 8 temetés, 4 keresztelés és 2 beköltözés. Így van 187 férfi és 176 nő, összesen 363. A családok száma 151.

2009. július 21.

Tárgyaltatik a Nepálban végzendő külmisziói munka támogatása. Amint az ismeretes, a gyülekezet eddig is támogatta a külmiszióba készülő

Szabó házaspárt. Szeptembertől kezdték meg, Isten segítségével, szolgálatukat Nepálban. Egyébként Szabó Attila és felesége, Csilla, ellátogattak gyülekezetünkbe, színes előadást tartva. Presbitérium megtárgyalja a kérdést, majd döntést hoz, mely szerint továbbra is hozzájárul a misszionárius házaspár nepáli szolgálatának támogatásához havi 50 lejjel.

2010. július 25.

Negyedik alkalommal tartanak falutalálkozót Vadasdon.
Tervezett program:

- 10 óra – A vendégek fogadása a helyi általános iskolában
- 11 óra – Ünnepi istentisztelet a református templomban. Igét hirdet Kató Béla, az Erdélyi Református Egyházkerület püspökhelyettese.
- 13 óra – Koszorúk elhelyezése a templom mellett pihenő jeles személyek sírjára, valamint a két világháború áldozatainak emléktáblájára, emlékoszlopára.
- 13.30 – 14 óra – Szünet
- 14 óra – Közös ebéd a helyi művelődési otthonban
- 16 óra – „Hazamegyek a falumba” – szülőföld-marasztaló (vers-és ének-összeállítás) a vadasdi művelődési otthonban.

Függelék

Historia Domus (részletek)

1943

Az egyházmegyei tanács 1955 év október 4-én tartott ülésében határozatot hozott, melynek értelmében az egyházközségek részére „Historia Domus” címmel egy könyv fektetendő fel, amelyben az egyházközség története jegyzendő be évenként, évkönyvszerű adatok szerint, amit az esperesi hivatal 287-1955 sz. alatt rendelt el. A rendelet értelmében az évkönyv avval az időponttal, esztendővel kezdendő, amióta ott szolgál jelenlegi lelkipásztora.

Ennek a határozatnak és rendeletnek engedelmeskedve, de nem kényszerből, hanem jószívvel próbálom lejegyezni azokat a fontosabb eseményeket, amelyek a vadasdi ref. egyházközség életében történtek az itt végzett szolgálatom alatt.

Az egyházközség lelkési állása 1942 júliusában Gáll Viktor volt lelkipásztornak Kakasdra való távozásával megszűnt, és az 1942. július 23-án tartott presbitéri gyűlés az egyházközség javait Gáll Viktor eltávozó lelkéستől átvenni és azt Antal Béla havadtói lelkésznek, mint kinevezett adminisztrátor-lelkésznek adja át Nt. Fülöp Ferenc esperes elnökle mellett.

Az 1942. nov. 8-án tartott presbitéri gyűlés kimondja, hogy a lelkési állást meghívás útján óhajtja betölteni és meghívandóul 13 szavazatból 7 szavazatot Kovács János nagybaconi, és 6 szavazattal Dónáth László berettyószéplaki segédlelkéست jelöli meg.

A bemutatkozó szolgálatok megtörténte után, az 1942. november 26-án tartott lelkésválasztó közgyűlés, Geréb Dénes kibédi lelkész EMI tanácsos és Simonfi Lajos világi képviselő elnökletevel 65 szavazattal 15 szavazat ellenében Kovács János nagybaconi lelkéست választja meg lelkipásztorául. A választási előkészületek zajos körülmények között folytak le. Id. Dónáth László, aki 1912-13 években volt vadasdi lelkipásztor, ismeretsége és a régi emlékek révén, ígéretekkal próbált fia számára pártot alakítani, ami 15 embernél sikerült is. A korteskedők házról-házra járva próbálták a pártot megerősíteni, amyyira, hogy az ügy kocsmai verekedéssé

fajult. Fiú és apa külön pártra szakadt több esetben. A küldöttségek gyakoriak voltak az esperesi hivatalba, egyik ellenem, másik mellettem. Én ezekről semmit sem tudtam, csak annyit, amikor az esperesi hivataltól levelet kaptam, hogy tekintettel a gyülekezet véleményének megoszlására, kér, hogy lépjek vissza a pályázattól. A levéllel egyidőben hívtak fel telefonon az egyik küldöttség tagjai, Györfi Kálmán vezetésével, hogy ők az esperes úrnál járnak, az ellenpártnak adván ki magukat megtudták, hogy az esperes úrnak milyen szándéka van, és ő is az ellenpárttal Dónáth Lászlót támogatja, kérnek, hogy semmiképp se lépjek vissza, őket annyira meg ne bántsam. Mikor megtudtam, hogy ilyen harc dúl a lelkeszi állás betöltése körül, elhatároztam, hogy visszalépek, de mégis, a hozzám ragaszkodók kérésére és Nagy Lajos baconi esperes közbeszólására azt válaszoltam az esperesnek, hogy én úgy tanultam és hiszem, hogy a gyülekezeten keresztül a Szentlélek munkálkodik, és így a választók döntésére bízom az ügyet.

Pár nagygazda alkotta az ellenzékot, akik azzal kérkedtek, hogy a másik párt csak puliszkát tud fizetni a papnak, s ha ők nem tartják, akkor nem kap kenyeret. Így aztán puliszkás és kenyeres párt harcolt egymással.

Gondolom, nem a választók, hanem Isten akarata érvényesült, hogy kicsi falumnak szegénységében, küzdelmében osztozzam, s minden nyomorúságában hirdessem Istennek megtartó kegyelmét, s gyenge erőm és tehetségem szerint szolgáljak itt Isten dicsőségére s minden igyekezetem szerint falum javára.

A beiktatás 1943. január 3-án történt és ugyanakkor volt a Fülöp Ferenc esperes elnöklétével tartott presbiteri gyűlés, a lelkeszi állás Antal Béla adm. lelkésztől való átvétele és nekem való átadása.

A lelkeszi állás betöltése után a harcok és viták megszűntek. (...)

Február hónapban megtartottuk az Ébresztő hetet, mint egyházmegyénk minden községében.

Közgazgatási élet

Tizennégy presbiteri gyűlést tartottunk. Fontos kérdés volt az iskola javítása illetve befejezése.

Az 1929-30-as években épült az új iskola, amelyik egy tanteremmel és tanítói lakással készült. Az épület külső része, ami még be sem volt fejezve, az épületen kívül felfakadt források vizétől beomlott, és az ott elhelyezett pince vízzel telt meg. Az épület életveszélyessé vált. (...) Fülöp Ferenc

esperes azt indítványozta, hogy az iskolát bontsák le, és megfelelő telket vásárolva, újból építsék fel. A presbitérium nem fogadta el az indítványt, ezután a munkálatokat kiadja Horvát József balavásári vállalkozónak, aki minden munkát, anyaggal együtt 7350 pengőért vállalt fel. (...) Az iskolán kívül vízvezető kanálist készítenek, és az iskolát rendbeszedték.

A lelkesi lakás ebédlőjébe egy drb. csempekályhát állíttatnak 400 pengő költséggel.

Az egyházközség lelki élete

Az egyházközség m. gondnoka Csizmadi Kálmán J., tanítók: Sántha József, és Nagy Teréz. Presbiterek: Madaras Ferenc, Madaras Kálmán, Németi Mihály (...).

1944

Az 1944-ik esztendő jó reménységgel indult, de sok megpróbáltatást, szenvedést hozott. A II. világháború a maga teljes borzalmaival dúlt. A falu férfi lakosságának egy része a fronton harcol, sokszor céltalan és reménytelen küzdelemben. Itthon pedig nőtt a háború következtében beállott hiány és szegénység, míg szeptember elején a háború zaja egyre közelebb jön falunkhoz. A hivatalok, a csendőrség embereket, lovakat rekvirálnak. Sokan menekülnek. Nő a fejtelenség, jönnek a közeli falvak menekültjei. Szept. 10-11-én állandóan szakad az eső, a patakok kiöntenek. Mindenki igyekszik értékét elrejtteni. A mezőn jó termés ígérkezik, sok a gyümölcs, de már munkára senkinek sincs kedve. A szomszéd falvak lelkészei is menekülnek, különböző rémhírek terjednek. Menekülni nem akarok. (...) Másnapra a falut orosz csapatok szállják meg. Az egyházi élet természetesen erőtelen. (...)

Lelki élet

Az istentiszteletet szeptember 12-ig rendszeren megtartottuk. A látogatók száma átlag, üdvtörténeti alkalmakon 120-130, közönséges vasárnapokon 80, hétköznapokon 22.

Úrvacsorával élők száma: karácsonykor 130, böjt: 40, húsvétkor 135, pünkösdkor 118, a másik 3 alkalommal 46.

Szeretetszolgálat

Perselyes adakozás csak úrvacsoraszolgálat alkalmával volt.

Dologi ügyek

Az egyházközségnek 65 hold 151 ööl ingatlana van. Papi kanonika 9½ hold szántó, kántori 2½ hold. Egyházfenntartói 44 hold 151 ööl erdő, niből a szénégető erdő 19 hold lelkészi használatra, és Gorzsád területén egy darab iskolai ill. tanítói használatra.

Lelkész fizetése: 9½ hold föld, 9 hold erdő, Borbolya temető fű haszna, 8 kalongya búza, 80 kalongya zab, 120 véka szemeskukorica.

Kántortanító fizetése: 2½ hold föld, 80 véka búza, 80 véka zab, 120 véka kukorica. Tanítónő az egyháztól kap 140 pengőt. Harangozó fizetése: 2 hold föld 4 szekér fa és a temetők fűhaszna. Gondnok fizetése 100 pengő. Az egyházközség iskolasegélyt kapott, 300 pengőt, adócsökkentési segélyként 39424 pengőt.

Személyi ügyek

Lelkész Kovács János, tanító Sántha József, tanítónő Nagy Teréz, kit a zsidótörvény értelmében, származása miatt Auszicba internáltak.

Lelkész szept 12-én elmenekült és 1945. márc 11-én tért vissza. Ez idő alatt: a Dunántúlon, Nemeckén és Budapesten, a Szilágyi Dezső téri templomnál teljesített szolgálatot. Buda ostroma alatt a Tárnok utca és Uri utca alatti óvóhelyen volt. Távolléte alatt először Csizmadi Kálmán imádkozott az összegyűlt hívekkel, majd a viszonyok rendeződése után, Fülöp Ferenc esperes és Farkas József nyárádszentsimoni lelkész.

Kovács János lekipásztor 1945. március 11-én tért vissza, a gyülekezet szeretettel fogadta. A templombajárók száma megnövekedett. A távol lévő lelkészek hazatéréséig Bedében és Havaodon is teljesített lelkészi szolgálatot.

Lelkészek névsora

Tordátfalvi Mihály	1693
Váradi Zsigmond	1694-1700
Fogarasi Márton	1700-1703
Vadasdi Gergely	1703-1716
Étfalvi Ferenc	1716-1721
Pál András	1721-1722
Rettegi István	1722
Soós József	
Simon István	
Sándor Mihály	-1774
Györfi István	1776-1779
Ambrus Ferenc káplán	1776-1778
Simon István káplán	1776-1778
Ábrahám Ferenc	1779 -1794
Szenté József	1802-1808
Simon Sámuel	1808-1811
Rétyi Gazda Sámuel	1811-1831
Soós József	1831-1833
Péterfi Elek	1833-1880
Simon Elek	1881-1912
Donáth László	1912-1914
Szilágyi János	1915-1921
Kovács Sándor	1924-1926
Béres Márton	1926-1926 (2 hónapot)
Balogh János	1926-1929
Gál Viktor	1930-1942
Kovács János	1943-1977
Kiss Károly	1977-1995
Labancz Gyula	1995-2000
Jakab Viktor	2000-

Tanítók névsora

Uzoni Sámuel (1693)	Nagy Teréz (1937-1949)
Zágoni János (1694)	Mester Ferenc (1946-1949)
Galambfalvi János (1695)	Fülöp András (1949-1950)
Bibartzfalvi István (1697)	Mátyus Katalin (1949-1950)
Málnási János (1700-1703)	Nagy Erzsébet (1950-1951)
araszkereki István (1712-1721)	Demény Gizella (1950-1951)
Pál András conc. (1719-1721)	Lőrinczy Károly (1951-1953)
Káli Mihály (1722-1723)	Szántó Zsigmond (1951-1952)
Kribi Mihály (1723-)	Bálint Emil (1952-1953)
Létzfalvi Sámuel (1724)	Oláh Ilona (1952-1953)
Pulckerecezi Sámuel (1725-1734)	Vass Béla (1952)
SiposPéter(1737-)	Agyagási Aranka (1953-1960)
SiposJános(1739-1752)	Kelemen István (1953-1954)
Borzas Sámuel (1774-1784)	Samu Pál (1954-1957)
Dali Péter (1785-1788)	Móré Margit (1957-1959)
Dályai Pál (1789-1793)	Velencei András (1959-1995)
Szabó Mózes (1812)	Nagy Jolán (1960-1962)
Bende Ferenc (1817)	Dézsi Olga (1962-1968)
Bényei István (1823)	Ambrus Ferenc
Jánosy József (1836)	(1968-1986; 1987-1990)
Péter István (1837)	Dósa Endre
Kállai Mihály (1837-1838)	(1975-1978; III. tanerő)
Magyari József (1843-1850)	Székely Teréz
Kovács János	(1986-1987; 1997-)
(1855-1874; 1877-1912;)	Labancz Csilla (1995-2000)
Székely József (1875-1876)	Veress Margit (1997-1998)
Kovács Győző (1912-1915)	Adorjáni Judith (1998-1999)
Sántha József	Jakab Erzsébet (2000-)
(1917-1928; 1929-1949)	Székely Enikő (2003-2004)
Mázsa Péter (1928-1929)	Nagy Erzsébet (2009-2010)
Nagy Jusztina (1935-1937)	

Kántortanítói díjlevél

Melynél fogva a vadasdi ev. ref. egyház tagjai a régi szalmás képét és vékások béreit (...) pénzértékbe fordította:

Mégpedig a szalmás béreket oly formán, hogy akik házasságban vannak, birtokosok fizessenek 2 korona 20 fillért. A félbéresek fizetnek 1 kr 10 fillért. A régi vékások akik törökbuzát. fizetnek 1 kr 80 fillért. Az ilyen félbéresek fizetnek 90 fillért.

Az özvegyek és birtoktalanok 1/4 bért fizetnek, 45 fillért

1.ször Melyeknek összege 158 kr

2.ször Félbéreseknek összege teszen 32 kr 50 fil.

3.ször Az egynegyed béresek 3 kr 60 fil.

4.ször A fabér összege 38 kr 40 fil

5.ször A Kánonika földek haszonbaadása 40 kr

6.ször Községi iskolatőke 75 kr, egy évi kamata 6 kr

7.ször Kenderföld tőke 40 kr, kamatja 3 kr 20 fil

8.ször Tandíj 40 gyermektől 24 kr

9.ször Államsegély 524 k

Összesen: 829 korona 70 fillér.

(...) Ha valamely személynek 12 kalongya bízán felül terem a saját földjében, 2 korona 20 fillért fizet.

Kötelességei a tanítónak:

- a). A gyermekeknek pontos tanítása és oktatása*
- b). Törvény szerint előírt tanidőben pontosan tanítja és erkölcsös életre is a gyermekeket.*
- c). A templomban orgonázás és énekvezérlés.*
- d). A pap jelen nem létében könyörgés.*
- e). Úrvacsora osztáskor vecsernyezés és ünnep harmadik napján templomozás.*
- f). Halottak felett énekvezérlés és erkölcsös életfolytatás.*
- g). Amely gyermekek nem konfirmáltaknak, köteles díjmentesen eltemetni.*

Kelt Vadasdon 1905-ik december 10.

*Simon Elek s.k.
ev. ref. pap*

Szerződési egyezség templomfedésről

Mely létre jött Korodszentmártoni építő mester Nagy János és Marosvásárhelyi bádogos mester Nagy Albert között a következőképpen.

1. Nagy János építő mester a vadasdi torony bépléhezését átadja Nagy Albert bádogos mesternek oly formán, hogy torony gombot, párkányzatot, rozsát – szóval minden megkívántatott bádogos munkát, hogy folyó aug. hó 30-ig megkészítsen.

2. Én, Nagy Albert a torony bádogos munkát felvállalom (egy, azaz 100 ft) 200 koronáért, mely összeget Nagy János vállalkozó megfizet Nagy Albert bádogosnak, a következő feltételek mellett. Mikor a csillag feltétetik kapni fog (25 frtot) 50 koronát, 25 frtot, mikor félig be lesz fedve, 25 frtot mikor egészen bé lesz fedve, az elmaradott 25 forintot akkor fizeti meg Nagy János, mikor az átadás után a kifizőtt határnap, ami 50, lejára, mit kiköt Nagy János a bádogos munka felelősségéért.

Ezen összegért Nagy Albert minden bádogos munkát elvégez pontosan.

A fenn írt egyességre magunkat kötelezzük (...).

Kelt Vadasdon 1900. aug. 5-én.

Tanúk:

Kovács János
jegyző

Nagy János

Simon Elek
ref. pap.

Nagy Albert
bádogos

Vadasd családjai 2010. július 25-én

Név	A család- tagok száma	Név	A család- tagok száma
Albert Margit	2	Györfi Kálmán	1
özv. Ádám Jánosné	1	Györfi Károly	4
özv. Barabás Dénesné	1	özv. Györfi Lászlóné	1
Bakó Izabella	3	Györfi László	4
Bartha József	2	özv. Györfi Mihályné	2
Báier Mária	3	Györfi Sándor	1
Berei István	2	Györfi Zsolt	3
Bíró László	3	György Ferenc	3
Bodoni Elek id.	1	özv. György Ferencné	1
Bodoni Elek ifj.	2	özv. Györfi Domokosné	1
Bodoni Jolán	1	özv. Harcsás Istvánné	1
özv. Bodoni Mihályné	3	Hatos Dénes	2
Bodoni Olga	1	Jakab Viktor	6
Bodoni Sándor	5	Kacsó Ferenc	4
Bokor Lázár	4	Kovács Zsombor	2
Csiszér Albert	2	Kutasi Árpád	3
Csizmadi Attila	1	özv. Kutasi Béláné	1
özv. Csizmadi Erzsébet	1	Kutasi Csaba	3
Csizmadi Gyula	2	Kutasi Sándor	2
özv. Csizmadia Irma	2	Kutasi Dezső id.	2
Dali Győző	3	Kutasi Dezső ifj.	3
Dali Sándor	3	Kutasi Gyula id.	2
Domahidi Irén	1	Kutasi Gyula ifj.	2
Gálfy István	2	Kutasi Irén	1
özv. Györfi Amália	1	Kutasi Mihály	4
özv. Györfi Dezsőné ifj.	3	özv. Kutasi Mihályné	1
özv. Györfi Dezsőné id.	2	Kutasi Tibor	1
Györfi Gyula id.	2	Madaras Csaba	2
Györfi Gyula ifj.	3	özv. Madaras Dénesné	1
özv. Györfi Imréné	2	Madaras Ferenc	2
Györfi János M.	3	Madaras Izsák	2
özv. Györfi Jánosné id.	1	Madaras Lajos	2
Györfi János ifj.	3	özv. Magyarai Károlyné	1

[Erdélyi Magyar Adatbank]

Magyari Károly	5	Soó Domokos	4
özv. Máthé Józsefné	1	Soó Ernő	3
özv. Máthé Mózesné	1	Soó Imre id.	2
Miklós Gábor	3	Soó Imre ifj.	4
Nemes Éva	3	Soó Sándor	3
Nemes Lajos id.	2	özv. Soó Károlyné	1
Nemes Lajos ifj.	4	Székely Ferenc	4
özv. Németh Józsefné	1	Székely János	2
özv. Némethi Gergelyné	1	Székely Levente	3
Pál Imre	5	Szilágyi Árpád	2
özv. Pál Imréné	1	özv. Szilágyi Béláné	1
Pál József	2	Szilágyi Endre	2
Páll Lajos	3	Szilágyi János id.	1
özv. Páll Lajosné	2	Szilágyi János ifj.	3
Páll László	2	Szilágyi József	3
Páll Mihály	2	Szilágyi Mihály id.	3
Pál Zoltán	4	Szilágyi Mihály ifj.	2
Régián István	4	Takács Ibolya	2
Régián József	1	Tekeres Árpád	2
Sárosi Gergely	6	Tiboldi József	4
özv. Sárosi Gergelyné	2	özv. Tiboldi Pálné	1
Sárosi László	4	Velencei András	2
Sárosi Mihály	3	Velencei Szilárd	3
özv. Sárosi Sándorné	1	Cigányok	
Sárosi Sándor	4	Báránka Klára	1
Sárosi Tibor	2	Báránka Margit	3
Sárosi Zoltán	1	Farkas Dénes	8
Sikó József	4	Gábor Demeter	5
Sikó Mihály	2	Gábor János	7
Sikó Sándor	2	Gábor Lajos	7
Simon Gyula	2	Gábor Lajos (Micsi)	8
özv. Simon Károlyné	2	Miklós Mária	1
Simon Lajos	4	Ötvös Ibolya	6
özv. Simon Mihályné	1	Ötvös Lajos	7
Simon Gy. Sándor	2	Vass Ildikó	6
Simon Gy. Tibor	1	Vass Magdi	1
Simon Gy. Zoltán	4		
Soó Albert	2	Vadasd összlakossága	355

Szómagyarázat

asszessor = ülnök, jogi képesítéssel nem rendelkező, de a bíróság munkájában részt vevő személy	állapot
armális = nemes, aki címet és nemesi levelet kapott, de birtokot nem	klenódium = drágaság, kincs, ereklye
avena = zab	konfirmandus = konfirmáló fiatal
bakacsin = ravatal bevonására használt fekete vászon vagy posztó	köz = két vízfolyás közti lapos terület
berek = alacsony, vizenyős hely	köböl = 62,94, ill. 125 liter térfogatú faedény
bikfa = bükkfa	kupa = mérőedény, kb. 1,5 l
col = 25,4 mm	kvadrátöl = négyszögöl
contractus = szerződés	matéria = anyag
curator = gondnok	mocsár = süppedékes, vízínövényekkel benőtt terület
dénár = eredetileg ezüstből, majd rézből vert régi pénz	négyszögöl = olyan négyzet, amelynek oldala egy öl. Földmérésre használt terület-mérték
dézma = tized	nyíl = itt: parcella
eklézsia = egyházi gyülekezet	öl = kb. 190 cm. Felnyújtott kezekkel mért embermagasság
executio = végrehajtás	pallér = kőműves
fertály = negyed	patrónus = támogató
font = 45,36 dkg	porta = kapu. Mo-on és Erdélyben hosszú időn át adóegység volt
fövényes = homokos terület	protokollum = jegyzőkönyv
fundamentum = alapzat	proventus pastoris = papi díjlevél
fungens = jelenlegi	proventus rectoris = tanítói díjlevél
hágó = meredek hegy vagy emelkedés	regálé = királyi haszonbér
icce = kb. 8 dl	
inspector = felügyelő	
irtovány föld = irtásföld/erdő	
katasztrális hold = 0,5755 hektár	
katolikus státus = katolikus	

r. f. = rajnai forint

sing = 62 cm, a háziszöttesek
mértékegysége.

skófiium = hímzésre használt

arany- vagy ezüstsál

suvadás = vízmosta hely

szer = határrész, patak melléke

tanorok = alacsonyan fekvő sík

terület, rét

terminus = határidő

tractus = egyházmegye

triticum = búza

tő = patak- vagy folyótorkolat

vápa = gödör, mélyedés,
vízfolyás

vecinusa = szomszédja

véka = gabonamérő (fa)edény,
ami lehet 20,25 vagy 30

literes

vice = al(bíró)

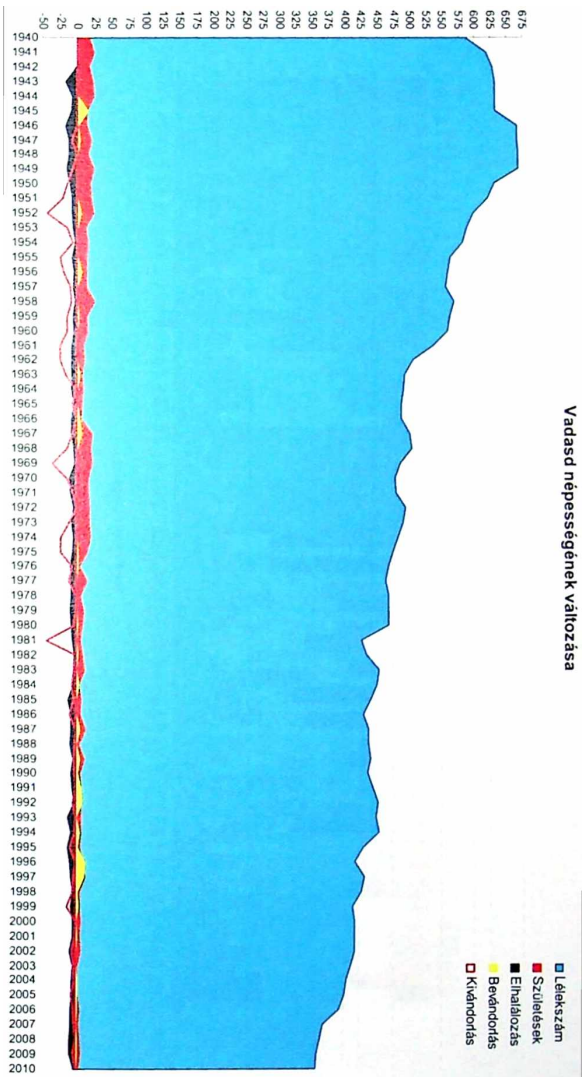
vizitáció = látogatás

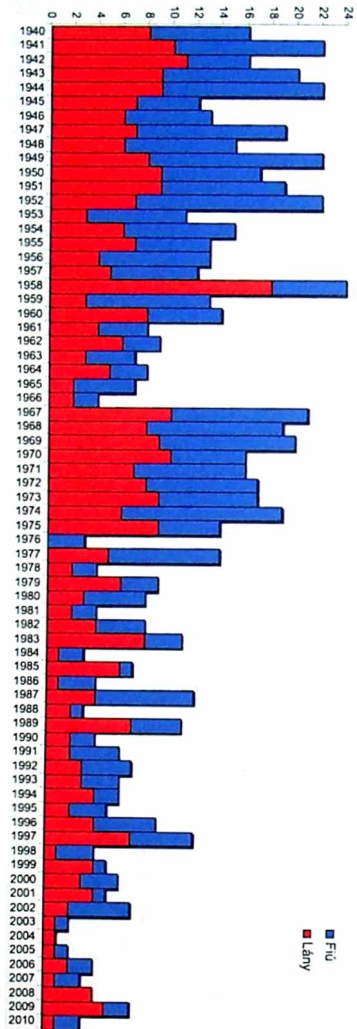
Egyházi demográfiai adatok (1940-2010)

Év	Lélek-szám	Született			Meghalt			Ház-zas-ság	Konfirmált			Kiköl-tözött	Beköl-tözött
		Fiú	Lány	Össz.	Férfi	Nő	Össz.		Fiú	Lány	Össz.		
1940	586	8	8	16	8	6	14	6	3	4	7		
1941	619	12	10	22	6	4	10	7	8	8	16		
1942	628	5	11	16	6	1	7	7	0	0	0		
1943	632	11	9	20	10	6	16	9	7	4	11		
1944	632	13	9	22	1	6	7	6	3	6	9		
1945	632	5	7	12	2	6	8	5	5	9	14		15
1946	665	7	6	13	6	10	16	4	8	6	14		
1947	665	12	7	19	7	5	12	3	2	2	4	8	3
1948	667	9	6	15	6	5	11		6	10	16		
1949	667	14	8	22	7	8	15	3	3	4	7	7	
1950	630	8	9	17	6	4	10	6		5	5	14	
1951	621	10	9	19	1	6	7	5	7	8	15	21	
1952	598	15	7	22	2	4	6		6	5	11	44	5
1953	588	8	3	11	2	3	5	3	6	9	15	14	
1954	582	9	6	15	1	1	2	6	9	5	14	6	
1955	563	6	7	13	5	2	7	3	7	1	8	25	
1956	560	9	4	13	3	1	4	6	8	10	18	20	7
1957	556	7	5	12	3	2	5	6	5	5	10	10	
1958	569	6	18	24	1	1	2	6	5	7	12	9	
1959	563	10	3	13	4	1	5	6	5	4	9	14	1
1960	559	6	8	14	2	1	3	2	3	5	8	14	
1961	536	4	4	8	2	4	6	6	6	3	9	25	
1962	507	3	6	9	3	3	6	1	3	4	7	24	
1963	493	4	3	7	5	2	7	3	5	3	8	17	3
1964	492	3	5	8	5	2	7	0	5	2	7	2	
1965	488	5	2	7	1	3	4	3	2	7	9	7	
1966	488	2	2	4	2	5	7	5	10	5	15		3
1967	502	11	10	21	6	1	7	3	5	1	6	7	7
1968	504	11	8	19	2	1	3	7	8	8	16	14	
1969	487	11	9	20	1	1	2	1	4	5	9	35	
1970	479	6	10	16	5	5	10	2	5	4	9	14	
1971	480	9	7	16	2	6	8	3	2	1	3	5	
1972	495	9	8	17	2	1	3	5	8	13	21		
1973	492	8	9	17	4	2	6	1	6	1	7	12	

[Erdélyi Magyar Adatbank]

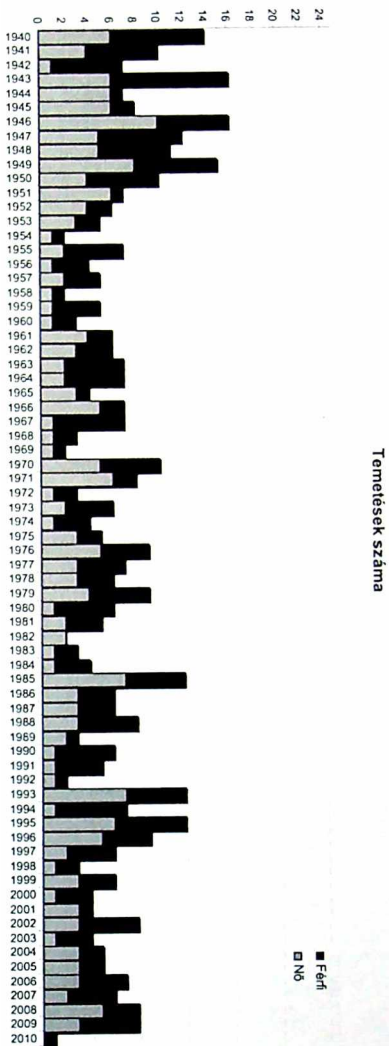
Év	Lélek -szám	Született			Meghalt			Há- zas- ság	Konfirmált			Kiköl- tözött	Beköl- tözött
		Fü	Lány	Össz.	Férfi	Nő	Össz.		Fü	Lány	Össz.		
1974	484	13	6	19	3	1	4	5	1	4	5	23	
1975	475	5	9	14	2	3	5	3	5	4	9	22	2
1976	470	3		3	4	5	9	4	3	3	6	6	2
1977	465	9	5	14	4	3	7	2	5	4	9	11	
1978	469	2	2	4	3	3	6	4	2	0	2		
1979	470	3	6	9	5	4	9	2	0	0	0		
1980	470	5	3	8	5	1	6	3	5	4	9	4	2
1981	427	2	2	4	3	2	5	2	0	0	0	43	
1982	435	4	4	8		2	2	3	7	9	16		2
1983	455	3	8	11	2	1	3	2	6	4	10	3	
1984	451	2	1	3	3	1	4	4	3	5	8	7	3
1985	442	1	6	7	5	7	12	3	7	6	13	4	
1986	430	3	1	4	3	3	6	6	4	4	8	10	
1987	439	8	4	12	3	3	6	2	1	7	8		4
1988	438	1	2	3	5	3	8	3	6	4	10	1	
1989	442	4	7	11	1	2	3	7	3	5	8	4	5
1990	437	2	2	4	5	1	6	5	5	2	7	1	2
1991	445	4	2	6	4	1	5	4	5	3	8		7
1992	453	4	3	7	1	1	2	5	1	2	3	5	8
1993	450	3	3	6	5	7	12	8	3	5	8		
1994	454	2	4	6	6	1	7	3	4	2	6	2	4
1995	431	3	2	5	6	6	12	3	4		4	9	2
1996	418	5	4	9	4	5	9	3	1	3	4		12
1997	432	5	7	12	4	2	6	6	2	3	5	3	11
1998	427	3	1	4	2	1	3	5	1	0	1	5	1
1999	415	1	4	5	3	3	6	2	1	5	6	13	3
2000	417	3	3	6	3	1	4	5	1		1		
2001	417	1	4	5	1	3	4	1	4	2	6	2	1
2002	417	5	2	7	5	3	8	3	3	2	5	5	
2003	411	1	1	2	3	1	4	1	0	2	2	4	
2004	405		1	1	2	3	5	2	5	2	7	2	2
2005	401	1	1	2	2	3	5	4	1	2	3	6	1
2006	393	2	2	4	4	3	7	0	3	2	5	4	1
2007	370	2	1	3	4	2	6	2	2	1	3	2	
2008	365		4	4	3	5	8	1	1	1	2		2
2009	360	2	5	7	5	3	8	2	1	1	2	3	2
2010	358	2	1	3	1	0	1	2	2	1	3		

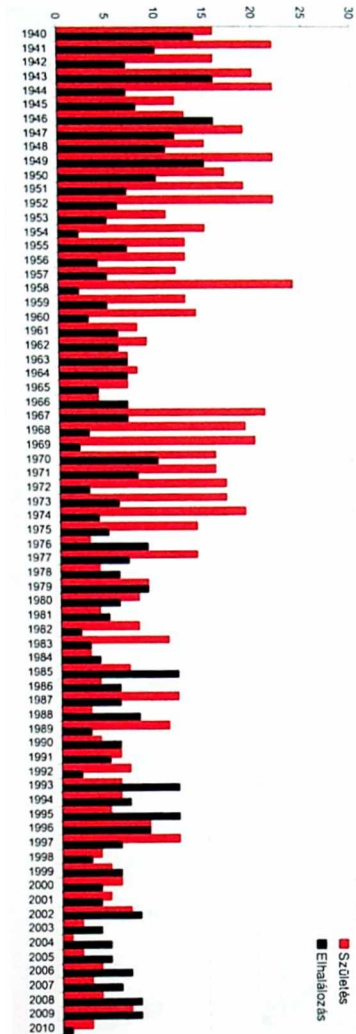

Születések száma

Füő
Lány

Születések és elhalálozások számának összehasonlítása

Képmelléklet

Sántha József első sírhelye Vadasd határában...

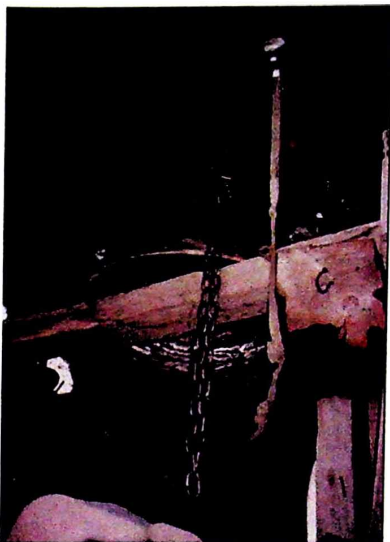
...és síremléke a templom mellett

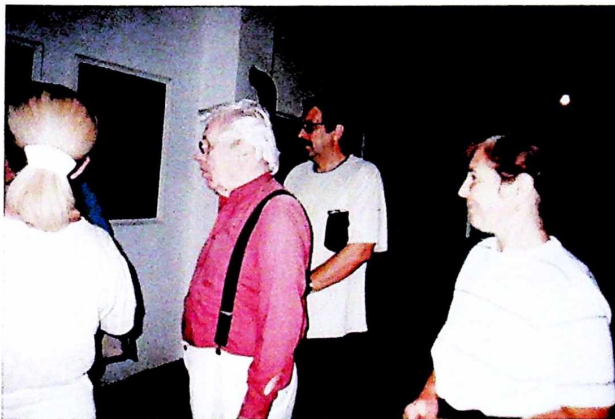
Csiha Kálmán püspök fogadása Vadasdon (2000. augusztus 5.)

Falutalálkozó (2000. augusztus 5.)

Felszerelik az újraöntött nagyharangot (2001. december 22.)

Sütő András meglátogatja a Molnár Dénes képtárat (2002. augusztus 6.)

Holland vendégekkel (2010)

Az első falutalálkozó (1981)

Falutalálkozó (1990)

Közösségi munka - megkezdődött a gázvezetés (1998)

Kovács János temetése a templomból (2001)

Képtárvató (2000. augusztus 5.)

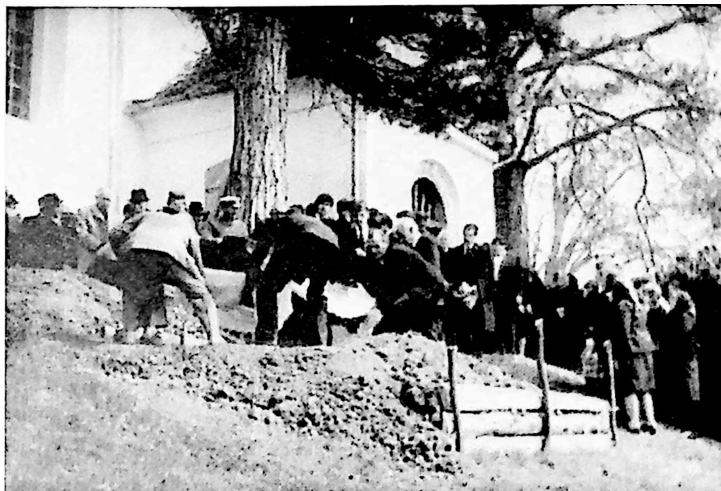
Találkozó Barabás Lászlóval (középen, 2000. november 17.)

Ráduly János mesét olvas a vadasdi gyerekeknek (2001. november 7.)

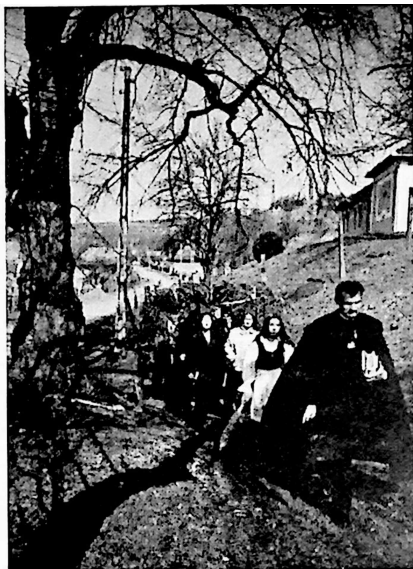
Sántha József exhumálása (2002. április 23.)

Sántha József újratemetése (2002. április 25.)

Új tető a parókián (2002)

A konfirmándusok átvonulása a templomba

Konfirmálás (2004 virágvasárnapján)

A léleképítés pillérei: családlátogatás 1998-ban...

...és 2005-ben

Rövidítések

Ek. L. = Egyházközségi	egyházközség
Levéltár	kr. = korona
MEL = Marosi Egyházmegye	drb. = darab
Levéltára	fil. = fillér
MRET = Marosi Református	frt. = forint
Egyházmegye Tanácsa	Fr = forint
REN = Református Egyház	Mf, Mft = magyar forint
Névkönyve	Rf = rajnai forint
SzOkl = Székely Oklevéltár	v. é. f. = váltóforint
s. k. = saját kezűleg	sf, xr = krajcár
o. e. f. = osztrák értékű forint	M. gondnok =
aa. = atyánkfia	megyegondnok,
aia = atyánkfia	megyebíró
Eccla = Eklézsia,	

Forrásanyag

- *** *A Vadasdi Mater Eklézsia Protocoluma I. 1782-1831*
- *** *Egyházközségi és presbiteri gyűlések határozatainak jegyzőkönyve. 1881-1889, 1904-1908. Ek. L.*
- Benkő Károly: *Marosszék ismertetése 1860-61. Kolozsvár, 247. (1868-1869)*
- Kovács János: *Adatok a vadasdi református egyházközség történetéhez. 1983. Kézirat.*
- Orbán Balázs: *A Székelyföld leírása. IV. Pest, 1870.*
- Szabó Kálmán (szerk.) *Székely Oklevéltár II. Kolozsvár, 1876.*
- *** *A Református Egyház Névkönyve az 1900-as évre. Kolozsvár.*
- Szabó Gyula: *A Sátán labdái II. Bukarest.*
- Székely Ferenc: *A fa hasznosítása Vadasdon. In: A Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 2. Kolozsvár, 1994. 100-121.*
- Székely Ferenc: *Jeles napok, ünnepek, szokások Vadasdon. Székelyudvarhely, 1999.*
- Péter Sándor: *Térszínformanevek és vízrajzi köznevek felső-háromszéki helynevekben. Sepsiszentgyörgy, 2008.*
- Ráduly János: *A vadasdi rovásírásos porszaru. Népújság, LI. évf. 12. sz. 1999. jan. 16.*
- Ráduly János: *Titkok a rovásírásban. Székelyudvarhely, 2004.*

Tartalom

Előszó	5
Történeti adatok Vadasdról	7
Függelék	73
Historia Domus (részlet)	73
Lelkészek névsora	77
Tanítók névsora	78
Kántortanítói díjlevél	79
Szerződési egyezség templomfedésről	80
Vadasd családjai 2010. július 25-én	81
Szómagyarázat	83
Egyházi demográfiai adatok (1940-2010)	85
Rövidítések	101
Forrásanyag	101
Képmelléklet	91

[Erdélyi Magyar Adatbank]

Silver Tek Kiadó

A kiadásért felel: Kleindl László és Tóth Enikő Judit

Megjelent 6,5 nyomdai ív terjedelemben

ISBN: 978-606-92419-9-8

ISBN 978-606-92419-9-8